

Secțiunea 2

Economia

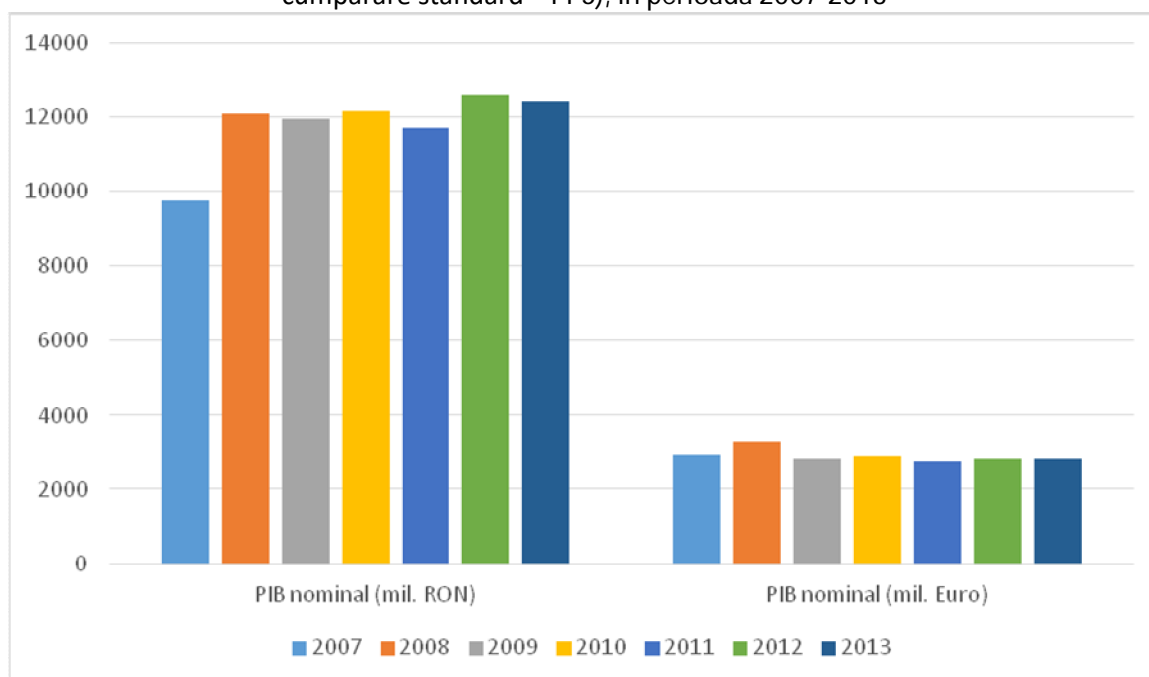
2.1. Context macroeconomic județean

2.1.1. Indicatorii macroeconomici ai județului Bacău

Conform datelor INS, din perspectiva principalului indicator macroeconomic, județul Bacău este unul dintre județele mediu-dezvoltate ale țării, acesta fiind plasat pe locul 12 din perspectiva PIB în valori absolute, contribuind în anul 2013 (ultimul pentru care există date statistice) cu 2% la PIB-ul total al României și cu 19,1% la cel al regiunii de dezvoltare Nord-Est (locul II, după județul Iași). Valoarea absolută a PIB-ului plasează Bacăul în aceeași categorie cu județe precum Arad, Galați, Suceava sau Dâmbovița.

În intervalul 2007-2013, Produsul Intern Brut al județului Bacău a crescut, în termeni nominali și în monedă națională, cu 27,9%, ritmul de creștere fiind mult inferior celui înregistrat de PIB regional (+43,7%) și național (+52,4%). În monedă europeană, PIB-ul județean a scăzut în termeni nominali, în același interval, cu 3,4%, situație care a fost mai întâlnită doar în județele Caraș-Severin, Hunedoara, Mehedinți, Bihor și Argeș - toate confruntate cu dispariția sau restrângerea activității unor agenți economici cu un impact major asupra PIB (cum a fost cazul RAFO Onești în cazul județului Bacău).

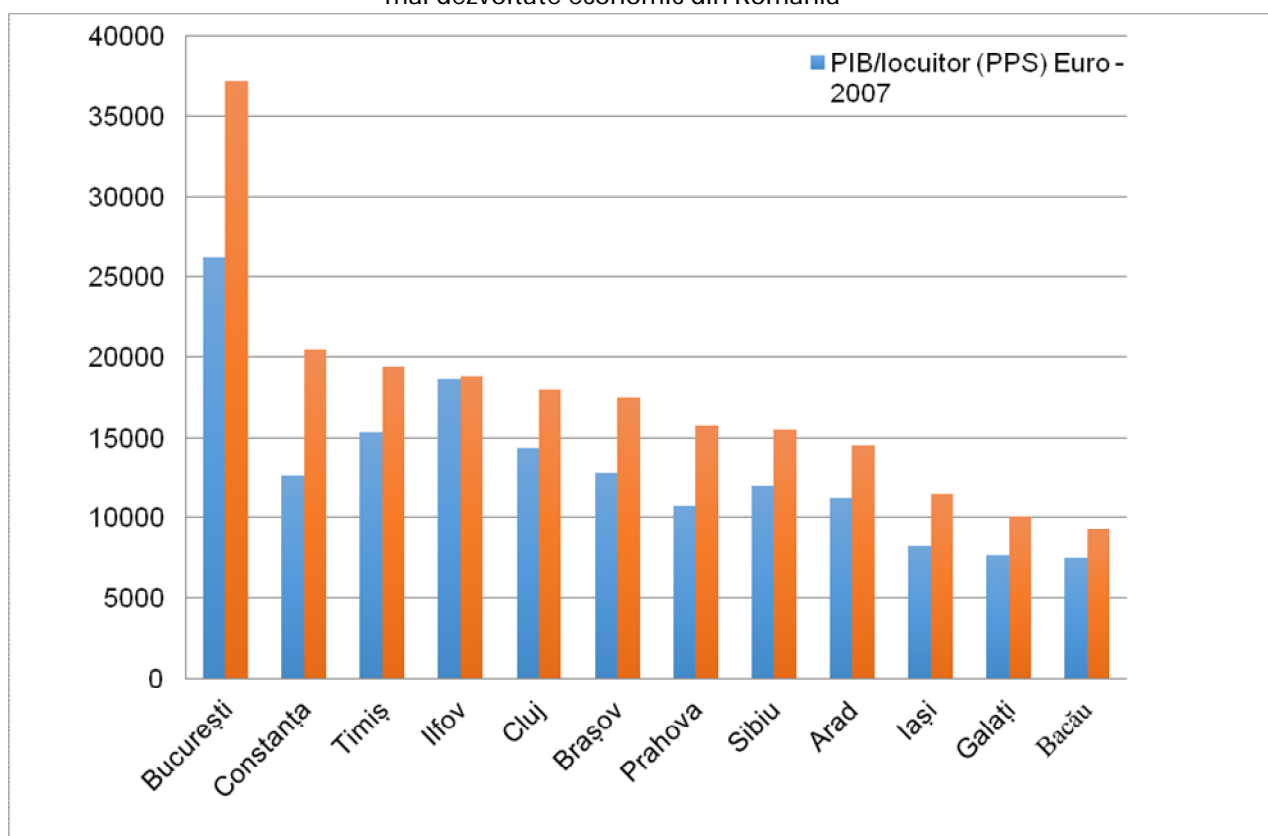
Figura 2.1 - Evoluția PIB județean nominal, în valori absolute și PIB județean în Euro (putere de cumpărare standard – PPS), în perioada 2007-2013

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online, și EUROSTAT Database

În ceea ce privește indicatorul PIB/locuitor (PPS), conform EUROSTAT, acesta se ridică, în anul 2013, (ultimul pentru care există date statistice), la valoarea de 9.300 Euro/locuitor, ușor peste media regională (9.000 Euro), dar cu 35,4% sub media națională (14.400 Euro). Față de anul 2007, PIB/locuitor a crescut, în termeni comparabili ai puterii de cumpărare cu 24% (față de o rată medie de creștere de 34% la nivel regional, de 35% la nivel național și de doar 3% la nivelul UE-28), județul Bacău rămâne una dintre zonele cele mai sărace din Uniunea Europeană, atingând doar 35% din media U.E. – 28 (față de 29%, în 2007). Prin urmare, se poate afirma că județul Bacău recuperează treptat decalajul de dezvoltare față de alte regiuni europene, însă într-un ritm mai lent decât alte județe din țară (de ex. București, Timiș, Cluj sau chiar Iași – toate cu un sector terțiar foarte dinamic). Din perspectiva PIB/locuitor la putere de cumpărare standard, județul Bacău ocupă doar locul 32 la nivel național, respectiv locul 2 la nivel regional, după Iași.

Figura 2.2 – Evoluția PIB per locuitor (PPS), în Euro, în perioada 2007-2013, la nivelul județelor celor mai dezvoltate economic din România

Sursa: EUROSTAT Database

2.1.2. Mediul antreprenorial

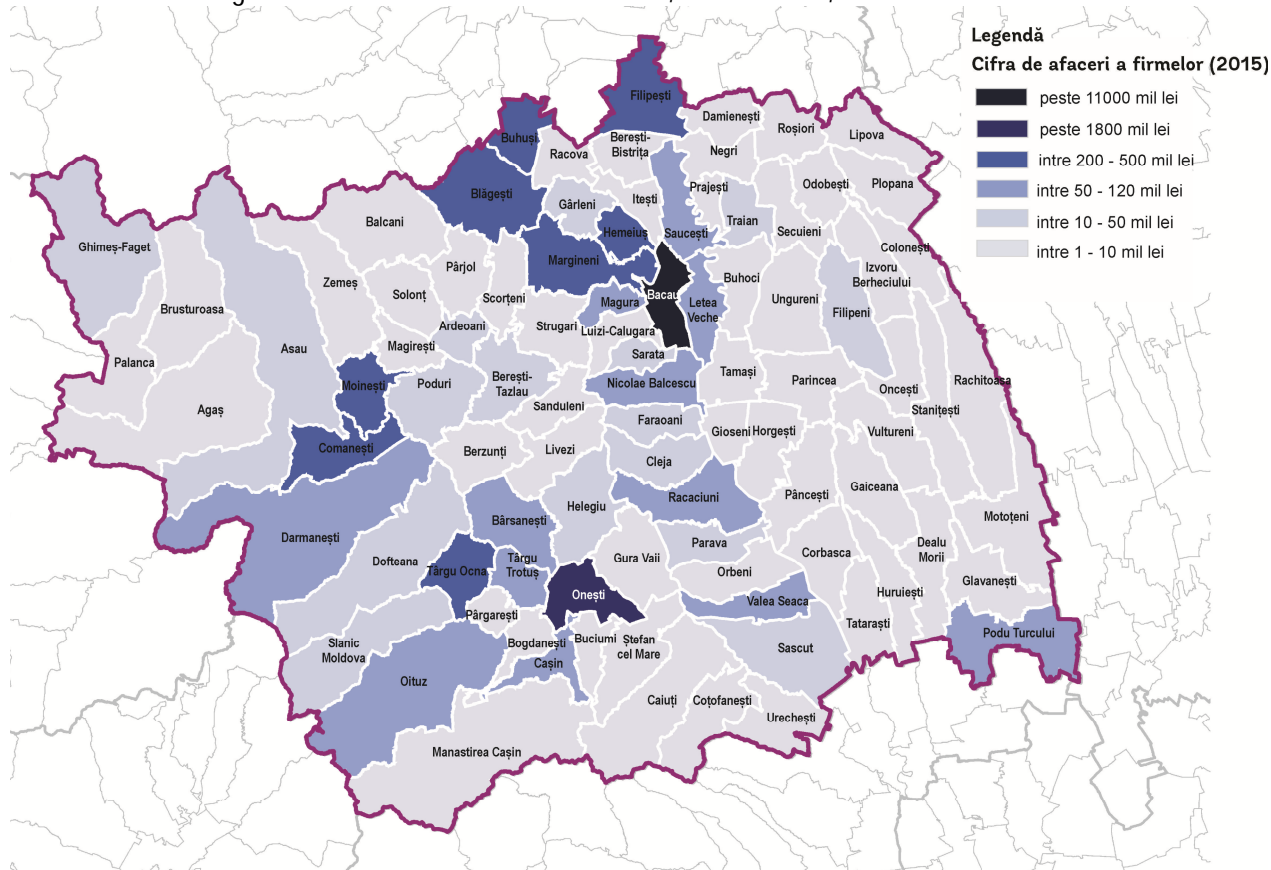
În anul 2016, conform ONRC Bacău, la nivelul județului erau înregistrați 26.669 de profesioniști activi, dintre care 10.407 persoane fizice autorizate și 16.262 de persoane juridice. Față de anul 2009, se constată o scădere a numărului de persoane fizice autorizate cu 13,3%, respectiv o creștere a numărului de persoane juridice cu 4,4%, ceea ce a condus, per ansamblu, la o scădere de ansamblu cu 3,3% a numărului de comercianți. Totuși, trebuie menționat faptul că nu toți comercianții activi din punct de vedere legal desfășoară în mod curent și activitate economică, iar în cazul în care o fac, nu toți au depus și situații financiar-contabile în anii precedenți.

Astfel, la nivelul anului 2014, în județul Bacău erau înregistrate, conform datelor INS, doar 11.380 de unități locale active (persoane juridice cu sediul sau subunități în județ care au avut activitate economică), în scădere cu 4,9% față de anul 2007, scădere mai puțin accentuată decât cea înregistrată la nivel regional (-5,9%), dar situată peste rata de scădere înregistrată la nivel național (-1,8%). Cu un număr mediu de 18,5 unități locale active/1.000 de locuitori, județul Bacău se află peste media regională (16,7), dar mult sub cea națională (25,9) și a U.E.- 28, de circa 40 firme/1.000 de locuitori.

Pe de altă parte, există disparități importante cu privire la distribuția în teritoriu a agenților economici activi. Astfel, în mediul urban activează circa 68% din numărul agenților economici activi, dintre care 34% doar în municipiul Bacău, respectiv 8% în municipiul Onești. În mediul rural, cele mai multe întreprinderi sunt active în comunele din imediata apropiere a municipiului Bacău (Hemeiuș, Măgura, Săucești, Mărgineni, Nicolae Bălcescu), unde s-au relocat în ultimele decenii numeroși

agenți economici, sub presiunea costurilor terenurilor, dar și a constrângerilor de mediu din zona urbană. La polul opus, un număr foarte mic de firme active există în comunele îndepărtate de orașe, aflate în declin socio-economic (Izvorul Berheciului, Lipova, Huruiești, Odobești, Gioseni, Vultureni, Ungureni, Tătăraști, Strugari, Solonț, Secuieni, Roșiori, Plopana, Parava, Oncești, Motoșeni, Negri, Găiceana, Filipeni, Corbasca, Coțofănești, Dămieniști, Colonești etc.).

Figura 2.3 – Cifra de afaceri a firmelor, în anul 2015, la nivel de UAT

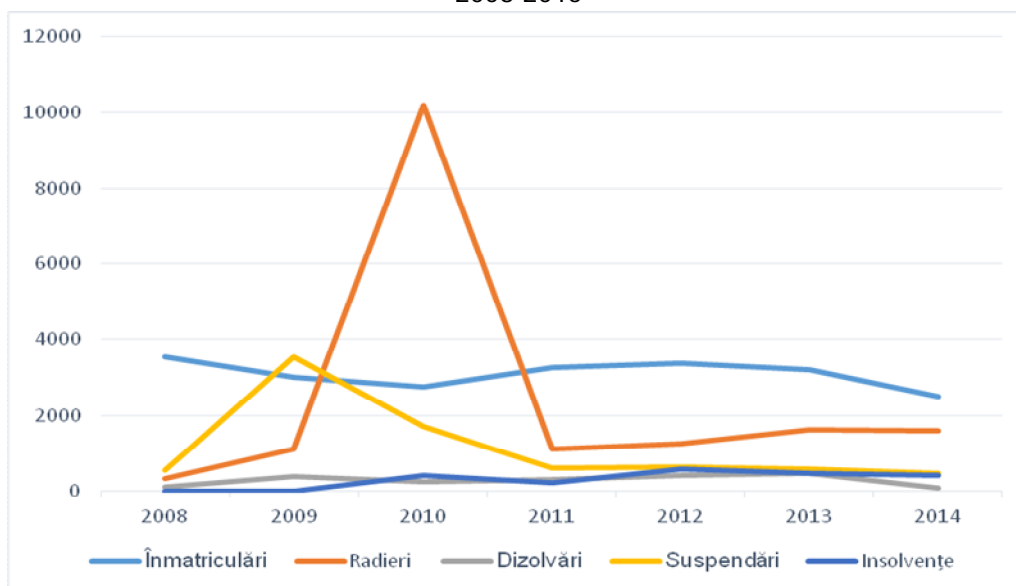

Sursa: Baza de date Borg Design

Din perspectiva volumului anual al cifrei de afaceri, polarizarea economică a județului Bacău este și mai evidentă. Astfel, 68% din aceasta este generată de companiile din municipiul Bacău, urmat la mare distanță de Onești (10%) și Comănești (3%). Mediul rural generează doar 16% din cifra de afaceri totală generată de județ, însă comunele cele mai active din punct de vedere economic sunt cele din jurul municipiului Bacău (Mărgineni, Hemeiuș, Letea Veche, Filipcești, Săucești, Nicolae Bălcescu, Letea Veche etc.). La polul opus, regăsim comune în care activitatea sectorului privat este nesemnificativă, ceea ce se transpune și în nivelul scăzut de dezvoltare socio-economică a acestor localități (de ex. Colonești, Coțofănești, Găiceana, Oncești, Odobești, Vultureni, Ungureni, Tătăraști, Stănișești, Strugari, Roșiori etc.)

Criza economică și financiară globală instalată în anul 2008 și-a pus amprenta și asupra mediului de afaceri local, concretizându-se într-un număr record de firme suspendate (anul 2009), radiate (2010), intrate în insolvență (2012) sau dizolvate (2013), concomitent cu scăderea numărului de înmatriculări, care au atins un minim în anul 2014.

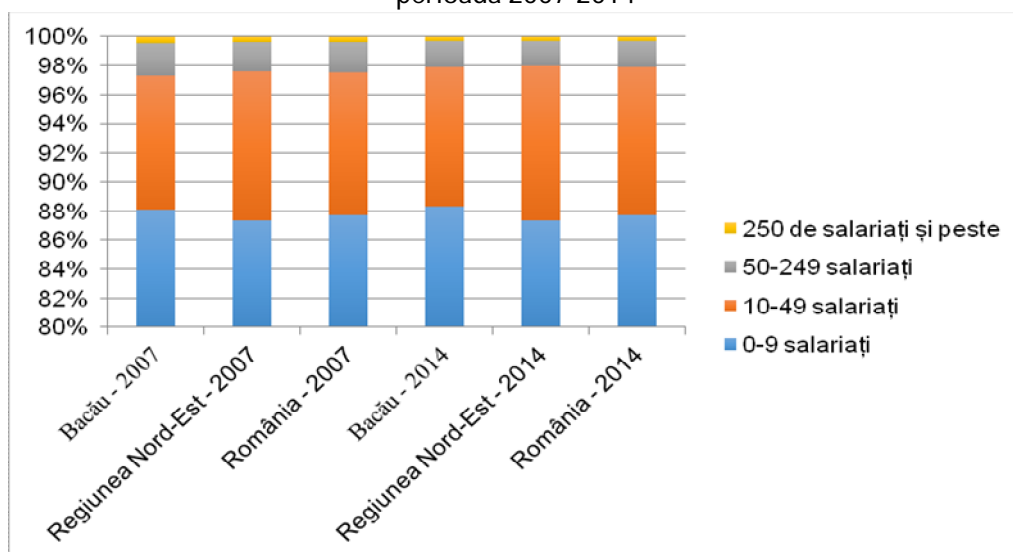
Figura 2.4 - Dinamica operațiunilor cu privire la agenții economici din județul Bacău, în perioada 2008-2015

Sursa: ONRC

Din perspectiva clasei de mărime, 99,7% dintre companiile active din județul Bacău intră în categoria IMM-urilor, dintre care 89,5% în cea a microîntreprinderilor, cele mai multe dintre acestea fiind mici afaceri de familie, cu 1-2 salariați înregistrați. Această structură a mediului de afaceri județean este similară cu cea întâlnită la nivel regional și național. Față de anul 2007, se remarcă o scădere a numărului de întreprinderi din județ la toate clasele de mărime (cu 7,1% la microîntreprinderi, cu 13,8% la întreprinderi mici, cu 38,6% la întreprinderi mijlocii și cu 43,4% la întreprinderi mari), cele mai afectate fiind firmele cu un număr de peste 100 de salariați, care au trecut, în general, prin procese ample de restructurare pe durata crizei. La nivelul anului 2014, conform datelor INS, doar 30 de agenți economici din județ numărau peste 250 de salariați, 22 dintre aceștia fiind activi în domeniul industrial, 5 în comerț, 3 în construcții, 2 în transporturi, 1 în IT&C și 2 în servicii.

Figura 2.5 - Structura firmelor de la nivel județean, regional și național, pe clase de mărime, în perioada 2007-2014

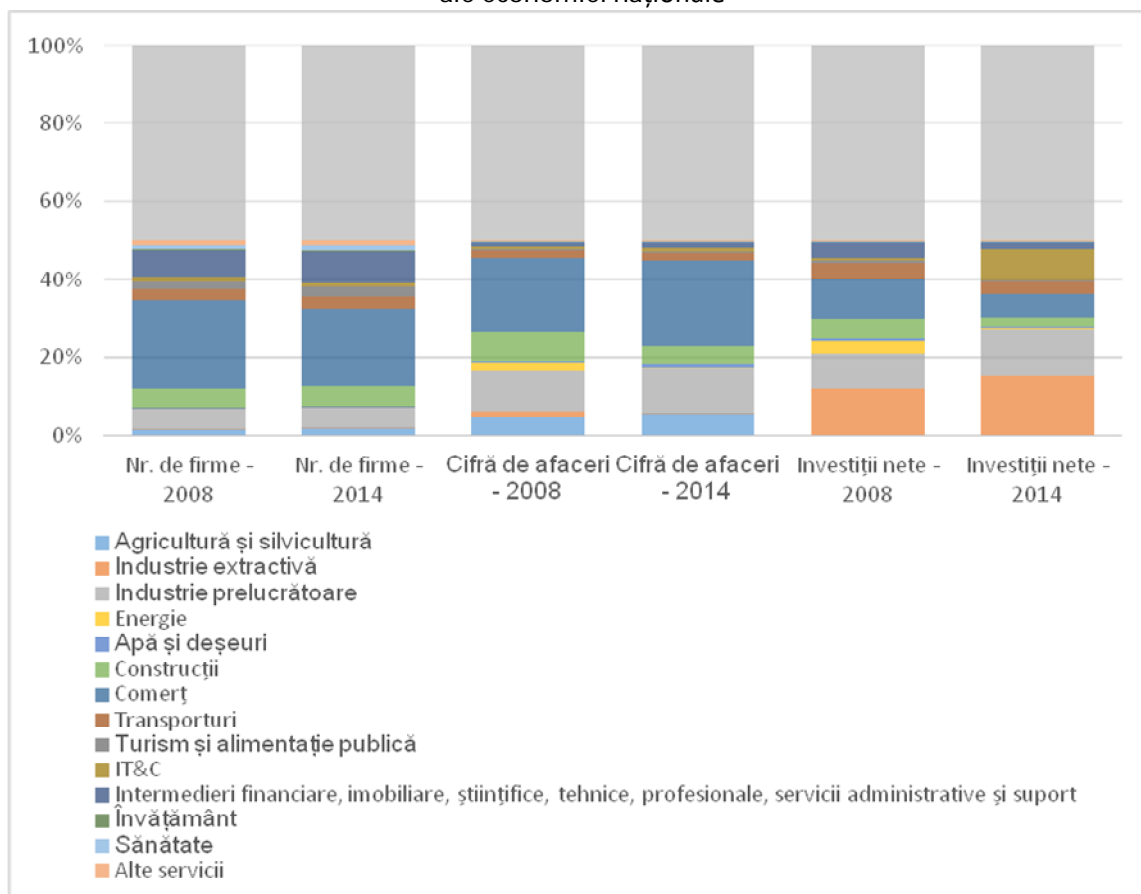

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Totuși, din perspectiva cifrei de afaceri, sectorul IMM contribuia, în anul 2014, cu 66% la cifra de afaceri totală realizată în județ, dintre care microîntreprinderile cu 19%. Din această perspectivă, județul Bacău se remarcă printr-o structură a mediului de afaceri mai echilibrată decât alte județe din țară, în sensul că nu depinde economic de un număr foarte restrâns de unități economice cu capital străin. La nivel județean există o serie de companii mijlocii și mari cu capital autohton, în majoritatea sectoarelor de activitate, care au o contribuție semnificativă la PIB-ul Bacăului.

În ceea ce privește structura mediului antreprenorial din județul Bacău pe principalele sectoare ale economiei naționale, se poate observa că cele mai multe firme activau, la nivelul anului 2013, în domeniul comerțului (32,4% din total), construcțiilor (13,9%), al industriei prelucrătoare (13,6%), al transporturilor (10,3%) și al activităților științifice, tehnice și profesionale (7%). În comparație cu anul 2007, se constată o creștere a numărului de companii active în domeniile agricultură (+28,7%), industrie extractivă (+35,2%), servicii de utilități publice (+81,8%), hoteluri și restaurante (+1,3%), intermediari financiare (+1,9%), tranzacții imobiliare (+5,3%) concomitent cu scăderea numărului de firme din domeniile industrie prelucrătoare (-24,9%), construcții (-22,1%), comerț (-24,8%), transporturi și depozitări (-10,1%), IT&C (-25,5%), activități științifice, tehnice și profesionale (-15,2%), servicii administrative și suport (-21%), activități de spectacole, recreative și culturale (-6,7%), aceste domenii fiind fie mai puțin atractive pentru întreprinzătorii locali, fie într-un proces de consolidare a pieței în jurul unor companii mai mari (de ex. în sfera comerțului).

Figura 2.6 - Structura unităților locale active din județul Bacău, în anul 2014, pe principalele activități ale economiei naționale

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Cele mai multe unități economice locale active din județ existau, în anul 2014, conform datelor INS, în sectorul comerțului (40% din total), industriei prelucrătoare (10,5%), construcțiilor (10%), activităților științifice, tehnice și profesionale (8%), transporturilor (6,6%) și turismului și alimentației

publice (4,9%). Față de anul 2008, se constată o creștere a numărului de firme active în domeniul agriculturii (+25,3%), energiei (+27,3%), serviciilor de apă-canal și gestiune a deșeurilor (+54,4%), transporturilor (+6,3%), turismului și alimentației publice (+17,7%), intermediilor financiare (+47,3%), serviciilor administrative și suport (+19,9%), învățământului (+18,4%) și sănătății (+3,6%), concomitent cu scăderi ale numărului de firme din sectorul industriei prelucrătoare (-10,2%), construcțiilor (-8,8%), comerțului (-18,6%), IT&C (-12,1%) și activităților științifice, tehnice și profesionale (-1,5%).

Din perspectiva cifrei de afaceri, tot sectorul comerțului se remarcă cu cea mai mare contribuție la nivel județean (44%), urmat de industria prelucrătoare (23%), agricultură (10%), construcții (9%) și transporturi (4%). Față de anul 2008, se remarcă o scădere a cifrei de afaceri, în termeni nominali, în domeniile industrie extractivă (-80,1%), energie (-78%), construcții (-42,6%), transporturi (-16,5%), învățământ (-51,8%), turism și alimentație publică (-3,6%) și alte servicii (-9,3%). Pe de altă parte, creșterii ale volumului de activitate s-au înregistrat în sănătate (+50%), intermediari financiare și servicii științifice, tehnice și profesionale, servicii administrative și suport (+16,9%), IT&C (+45,5%), comerț (+5,3%) și industrie prelucrătoare (+2,3%), în ultimele două dinamica fiind însă ușor negativă în termeni reali (incluzând rata inflației).

Nu în ultimul rând, analizând volumul investițiilor nete, sectorul industriei extractive conduce detașat (30% din total), urmat de industria prelucrătoare (24%), IT&C (16%), comerț (12%) și construcții (5%). Față de anul 2008, se constată o creștere nominală a volumului investițiilor doar în sectorul IT&C (de circa 10 ori) și scăderi importante în toate celelalte sectoare ale economiei județene.

2.1.3. Investițiile străine

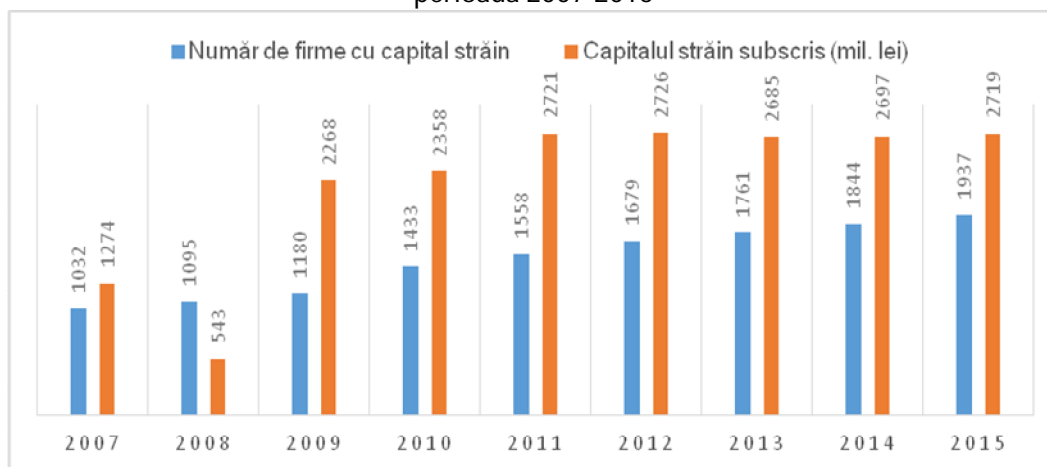
Din perspectiva investițiilor străine (privite ca subscrieri la capitalul social al firmelor), județul Bacău are o poziție medie în context național, ocupând locul 20 din 42 din perspectiva numărului de agenți economici cu capital străin, respectiv locul 10 la valoarea capitalului străin subscris. La nivelul anului 2015, în județ erau înregistrate 1.937 de firme cu capital străin (+87,7% față de anul 2007), ceea ce poziționează Bacăul pe locul II la nivel regional, după Iași. Trebuie totuși menționat că toate aceste firme sunt active legal, însă nu și economic, o parte nederulând activități economice propriu-zise în prezent. Capitalul străin cumulat aportat în aceste firme era, la sfârșitul anului 2015, de circa 2.719 mil. lei (931 mil. Dolari/694 mil. Euro), în creștere cu 113% față de anul 2007 în monedă națională, cu 123% în dolari și cu 116% în Euro (diferențe determinate de evoluția cursului valutar în acest interval). Acesta reprezenta însă doar 1,7% din totalul investițiilor străine atrase de România după anul 1990 și poziționează județul Bacău pe primul loc la nivel regional.

De remarcat este faptul că, în situația particulară a județului Bacău, o mare parte din capitalul străin este subscris la societatea RAFO S.A. Onești, care în prezent nu mai este operațională. Exceptând acest caz aparte, volumul investițiilor străine atrase de județul Bacău s-a menținut la cote destul de reduse în ultimii ani.

Dintre companiile cele mai mari din județul Bacău care au capital străin, putem menționa: HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER BACO (prelucrarea lemnului, Austria), VIMERCATI EAST EUROPE (componente auto, Italia), COMFERT (comerț în domeniul agricol, Irlanda), BARLINEK ROMANIA (prelucrarea lemnului, Polonia), SIR SAFETY (încălțăminte, Italia), ISATIS (confecții, Italia), EASY COMMUNICATION (call-center, Italia), A E ELECTRONICS (echipamente pentru aeronautică, Israel), RICH FOREST (prelucrarea lemnului, China), RO LION FOODS (prelucrarea cărnii, Marea Britanie), TROTUSTEX (confecții, Italia), BITES CREDIT MANAGEMENT (call-center, Italia), ELMET INTERNATIONAL (confecții metalice, Israel), AROMA RISE (chimie, Germania), CONNECTICUT MANUFACTURING (confecții metalice, Elveția), SPORT LINE FASHION (confecții, Italia), RAFO

(petrochimie, Austria), LUSI UNION SILUSI (confecții, Italia), SONOMA (confecții, Italia), PESPOW (confecții, Italia), ANTARTICA SHOES (încălțăminte, Italia) etc.

Figura 2.7 - Numărul de firme cu capital străin și valoarea capitalului străin aporțat în acestea, în perioada 2007-2015

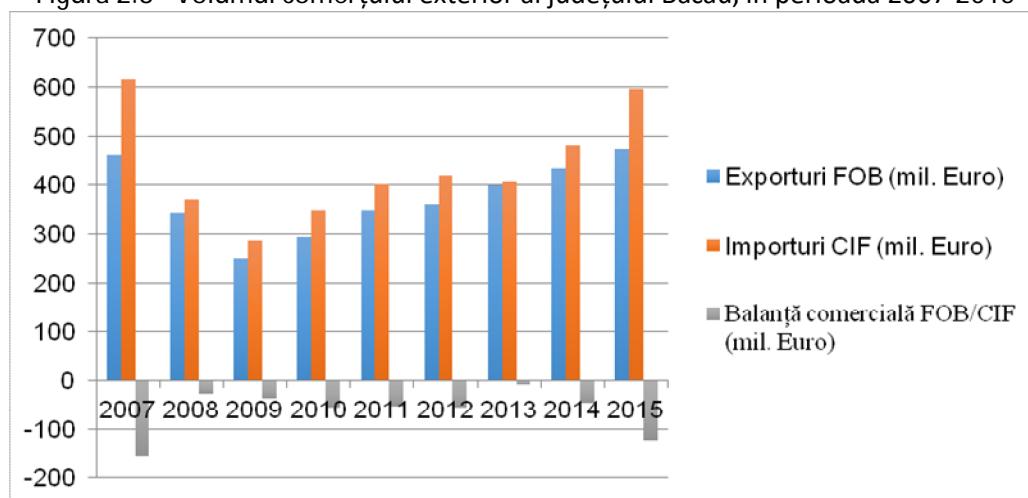
Sursa: ONRC

Dintre investițiile străine importante din județul Bacău din ultimii ani le putem menționa pe cele ale companiilor STRATUM ENERGY (industrie extractivă, SUA), INDUSTRIES YIELD (confecții, Italia), TECNOSTAMP TRIULZI (matrițe, Italia), TEHNIK (echipamente de mediu, Croația) etc.

2.1.4. Comerțul exterior

În perioada 2007-2015, activitatea de comerț exterior a județului Bacău a avut o evoluție fluctuantă. Astfel, în perioada 2007-2009, aceasta a scăzut accentuat, atât în cazul exporturilor, cât și al importurilor, ca urmare a sistării activității RAFO Onești (cel mai mare agent economic din județ la acel moment), dar și a contextului extern defavorabil (criza economică instalată în anul 2008). Începând cu anul 2010, s-a înregistrat o creștere continuă a volumului exporturilor și importurilor, susținut de revigorarea piețelor externe, inclusiv a furnizorilor locali. Din perspectiva valorii schimburilor comerciale, județul Bacău ocupă locul II la nivel regional după Iași.

Figura 2.8 - Volumul comerțului exterior al județului Bacău, în perioada 2007-2015

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online și Buletinele Statistice Județene Lunare 2007-2010

Dacă volumul exporturilor raportate de firmele de județ în anul 2015 este aproape identic cu cel din 2007, structura acestora s-a schimbat considerabil. Astfel, în prezent, județul Bacău exportă cu precădere textile și articole de îmbrăcăminte (25,5% din total exporturi), produse din lemn (18,9%), mijloace de transport (componente auto, aeronave – 12,4%), mașini și echipamente electrice (9%), produse chimice (6,9%) și pielărie și încălțăminte (5,6%). Comparativ, în anul 2007, principalele produse la export erau cele minerale, adică combustibilii produși la RAFO Onești (30,2% din total). Prin urmare, în intervalul 2007-2015, s-au înregistrat creșteri ale exporturilor de mijloace de transport, mașini și echipamente electrice și de precizie, produse din lemn, textile și îmbrăcăminte, cauciuc și mase plastice, produse alimentare și agricole, metale, mobile, respectiv scăderi la produse minerale (combustibili), pielărie și încălțăminte, produse chimice, hârtie etc.

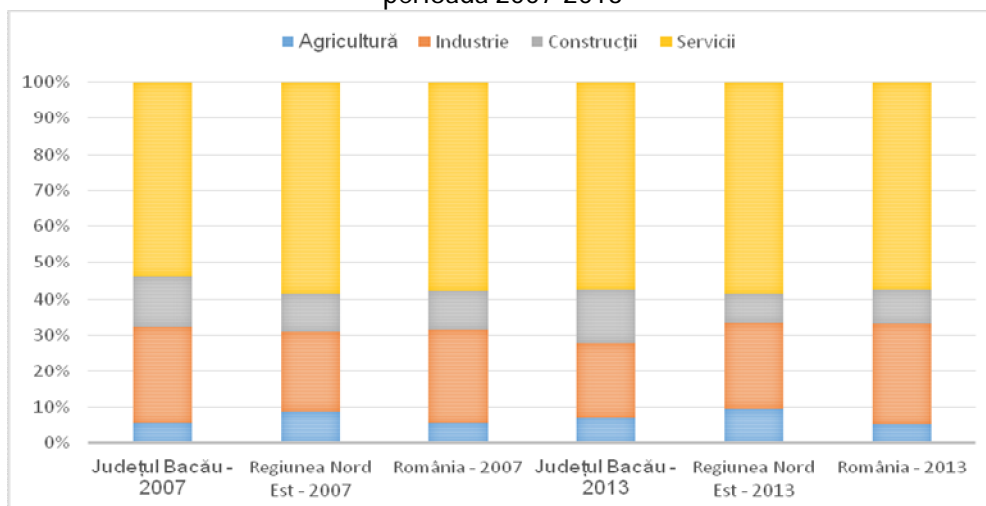
În ceea ce privește structura importurilor, cea mai mare pondere o dețineau în anul 2015 mașinile, aparatele și echipamentele electrice (18,4%), urmate de materialele textile (15,1%), produsele din metal (12,9%), materialele de construcții (9,2%), masele plastice și articolele din cauciuc (7,7%), produsele din lemn (7,6%) și mobilă (7,4%). Volumul și structura exporturilor sunt puternic influențate de faptul că în județ își are sediul cea mai importantă companie de bricolaj din România, care importă multe dintre produsele comercializate, respectiv de ponderea ridicată a exporturilor în regim lohn, care implică importul și procesarea manufacturieră a unor materiale, mai ales în industria textilă.

Principalii parteneri comerciali ai județului Bacău provin din Italia, Germania, Franța, Israel, Ungaria, China, Olanda, Austria, Polonia, India, Grecia și Republica Moldova.

2.2. Sectoare economice cu rol important în dezvoltarea economică a județului

La nivelul anului 2013, ultimele pentru care există date la nivel de sector, 57,4% din valoarea adăugată brută (VAB) generată la nivel județean a fost asigurată de sectorul terțiar (al serviciilor), 20,9% de cel secundar (industrial), 14,5% de construcții și doar 7,2% de agricultură. Față de anul 2007, se constată o scădere a ponderii sectorului industrial cu 5,3 puncte procentuale, pe fondul dispariției unor agenți economici importanți, concomitent cu creșterea ponderii agriculturii (+1,5 puncte procentuale), construcțiilor (+0,7) și a serviciilor (+3,5), ceea ce corespunde unei tranziții treptate către modelul de creștere economică bazat pe sectorul serviciilor, care are o pondere de peste 70% în țările dezvoltate.

Figura 2.9 - Structura valorii adăugate brute, pe principalele sectoare ale economiei naționale, în perioada 2007-2013

Sursa: EUROSTAT Database

În comparație cu media regională și națională, județul Bacău se remarcă printr-o pondere mai ridicată a valorii adăugate din sectorul construcțiilor (14,5%, față de 8% la nivel regional și 9,6% la nivel național), respectiv printr-o pondere mai scăzută a industriei.

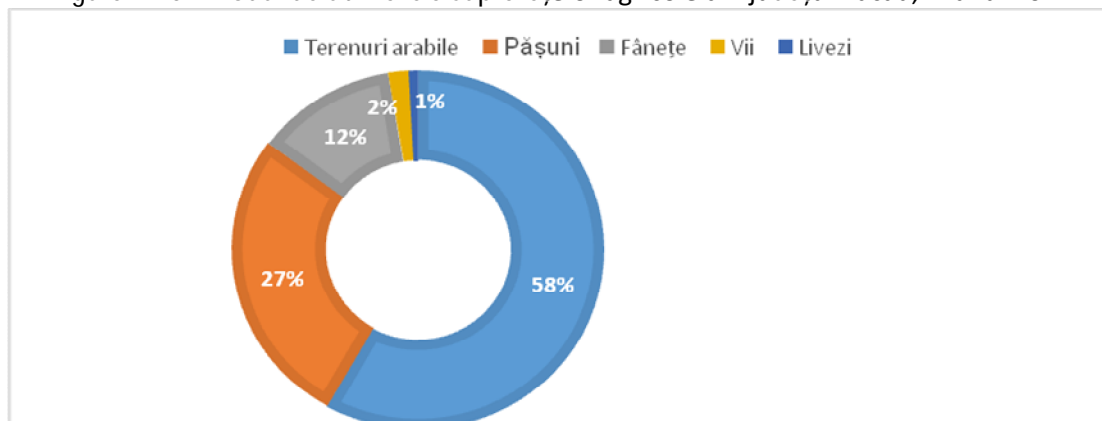
2.2.1. Sectorul primar (agriculturii, silviculturii și pescuitului)

Sectorul primar generează doar 7,2% din valoarea adăugată brută de la nivel județean, însă asigură ocuparea a 27,1% din forța de muncă, agricultura și silvicultura fiind activitățile predominante în majoritatea comunelor din județ. Rezultatele recensământului din 2011 indică faptul că procentul ocupării forței de muncă în agricultură și silvicultură era și mai mare decât estimările INS – 42,5% din total, 6,7% în mediul urban, respectiv 66,5% în mediul rural. Din cele peste 54.600 de persoane ocupate în acest domeniu, doar 2.800 (5%) au statutul de salariat, restul fiind persoane ocupate în propria gospodărie sau lucrători care nu sunt remunerați. În acest context, productivitatea muncii în acest sector este de peste 5 ori mai redusă decât media, context în care putem vorbi încă despre practicarea pe scară largă a unei agriculturi de subsistență, pe parcele de mici dimensiuni, bazată pe mijloace semi-rudimentare și orientată către autoconsum.

Valoarea totală a producției agricole realizate în județul Bacău s-a cifrat, în anul 2015, la circa 1.717 mil. de lei (13,6% din valoarea înregistrată la nivel regional și 1,9% din cea de la nivel național), conform estimărilor INS, dintre care 57,4% a provenit din sectorul vegetal, 42,1% din cel zootehnic și 0,4% din sectorul de servicii agricole. Față de anul 2007, se constată o creștere nominală de 46% a valorii producției agricole, ceea ce în termeni reali (corecțati cu rata inflației) înseamnă o creștere de circa 10% a acestui sector, mai ales pentru componenta de producție vegetală. La nivelul anului 2014, în județul Bacău funcționau 357 de unități locale active cu profil agricol, în creștere cu peste 25% față de anul 2007, dintre care 7 erau întreprinderi mijlocii, 43 mici și 307 microîntreprinderi.

În conformitate cu datele INS, județul Bacău dispunea, în anul 2014, de 320.756 ha de terenuri agricole (48,4% din suprafața administrativă totală), dintre care 98,3% se află în proprietate privată, procent mai ridicat față de media națională. Față de anul 2007, suprafața agricolă a județului a crescut cu 242 ha, mai ales pe fondul restrângerii suprafețelor împădurite, dar și a presiunii de expansiune imobiliară mai redusă în comparație cu alte județe din țară. Din totalul suprafețelor cu destinație agricolă din județ, 58,1% sunt terenuri arabile, 26,9% pășuni, 12,3% sunt fânețe, 1,8% sunt vii, iar 0,8% livezi. Județul are un profil agricol mixt, specific zonelor cu relief de podiș și de munte, dispunând de condiții favorabile atât pentru cultura plantelor (mai ales în partea central-estică), cât și pentru zootehnie (cu precădere în zona de vest).

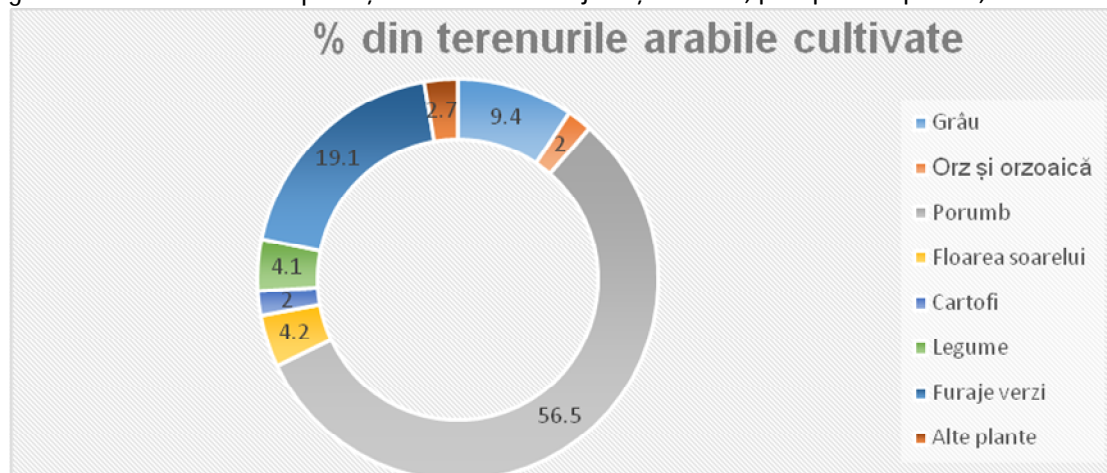
Figura 2.10 - Modul de utilizare a suprafețelor agricole din județul Bacău, în anul 2014

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

În anul 2015, la nivelul județului Bacău, au fost cultivate 150.961 ha (80,9% din terenurile arabile existente, în creștere cu 1,4% față de 2007), dintre care 69,1% cu cereale boabe (porumb, grâu, orz și orzoaică, ovăz), 5,7% cu plante uleioase (floarea soarelui, rapiță), 2% cu cartofi, 4,1% cu legume, 19,1% cu furaje perene, iar restul cu alte plante. Se remarcă dispariția aproape completă a suprafețelor cultivate cu plate textile, precum cânepa și inul pentru fibre, dar și cu sfeclă de zahăr sau soia, în condițiile în care unitățile de procesare din zonă s-au desființat după 1990. Suprafața de teren arabil în repaus a fost de circa 3.469 ha, ceea ce reprezintă 1,9% din totalul suprafețelor arabile existente în județ, în scădere cu 80,9% față de anul 2007, cultivarea terenurilor fiind încurajată, în primul rând, de acordarea de subvenții.

Figura 2.111 - Structura suprafețelor cultivate din județul Bacău, pe tipuri de plante, în anul 2014

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

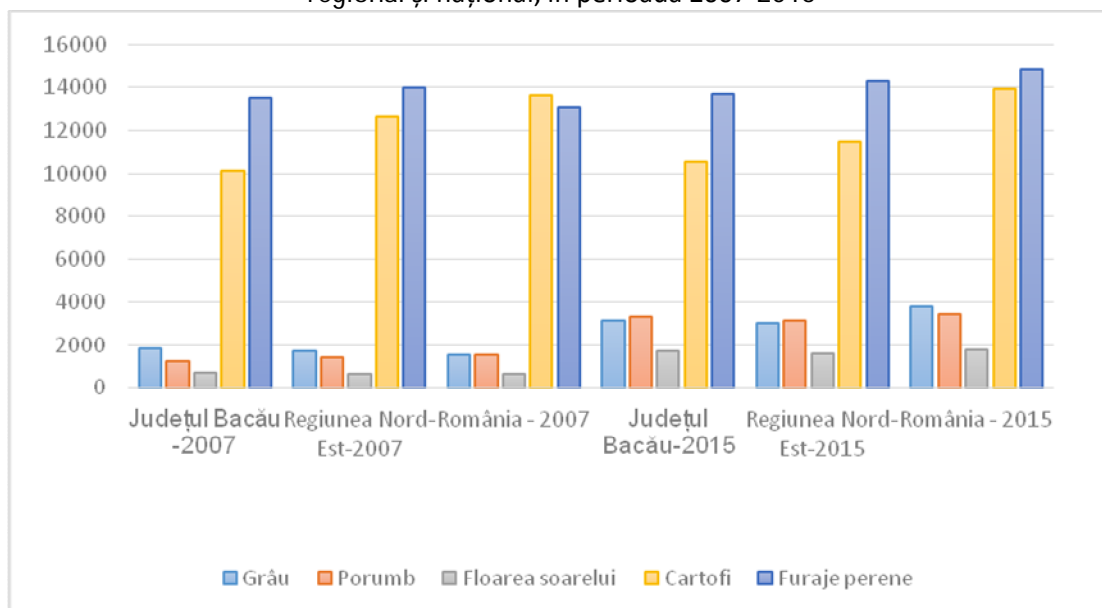
În perioada 2007-2015, se constată modificări minore în structura culturilor la nivel județean, concretizate în creșterea suprafețelor cultivate cu floarea soarelui (+51%), cartofi (+38%), legume (+21%) și furaje (+12%), concomitent cu o ușoară scădere a suprafețelor ocupate cu cereale pentru boabe (-3,7%). Totuși, trebuie menționat că structura culturilor variază de la an la an, în funcție de condițiile meteo, rotația culturilor etc. La nivelul județului Bacău, circa 24.000 de agricultori care au suprafețe de peste un hectar primesc subvenții din fonduri naționale și europene, la care se adaugă circa 5.000 de crescători de animale.

În pofida creșterii ponderii terenurilor cultivate, în unele localități din județ existau încă, la Recensământul General Agricol din 2010, suprafețe în repaus extinse (altele decât cele pentru care se primesc subvenții în acest sens), printre acestea aflându-se Blăgești, Căiuți, Cleja, Colonești, Coțofănești, Dealu Morii, Filipeni, Găiceana, Glăvănești, Helegiu, Huruiești, Motoșeni, Roșiori, Scorțeni, Ștefan cel Mare, Târgu Trotuș, Tătărești, Traian, Vultureni (peste 100 ha fiecare). Suprafețe extinse de terenuri în repaus care beneficiază de subvenții regăsim mai ales în comunele Traian, Vultureni, Filipeni și Dămieniști. Pe fondul îmbătrânirii populației și a lipsei structurilor asociative, există riscul ca în unele localități rurale să crească suprafața terenurilor nelucrate. De altfel, trebuie menționat și faptul că județul Bacău se află pe penultimul loc la nivel regional din perspectiva suprafețelor arabile cultivate.

Producțiile medii la hectar înregistrate la nivelul județului Bacău în anul 2015 au fost aproape duble, în comparație cu anul 2007, la cereale boabe, triple la plante uleioase și aproximativ aceleași în cazul cartofilor și al plantelor de nutreț. Producțiile medii de la nivel județean sunt superioare celor de la nivel regional pentru cerealele boabe și plantele uleioase, dar rămân încă inferioare celor de la nivel național și european, pe fondul mai multor cauze: condițiile pedo-climatice mai puțin favorabile culturii plantelor la nivelul județului, manifestarea efectelor schimbărilor climatice, lipsa unor

structuri asociative puternice, a sistemelor de irigații funcționale, dimensiunea foarte redusă a exploatațiilor și practicarea agriculturii de subzistență etc.

Figura 2.12 - Producțiile medii la hectare pentru principalele culturi agricole, la nivel județean, regional și național, în perioada 2007-2015

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

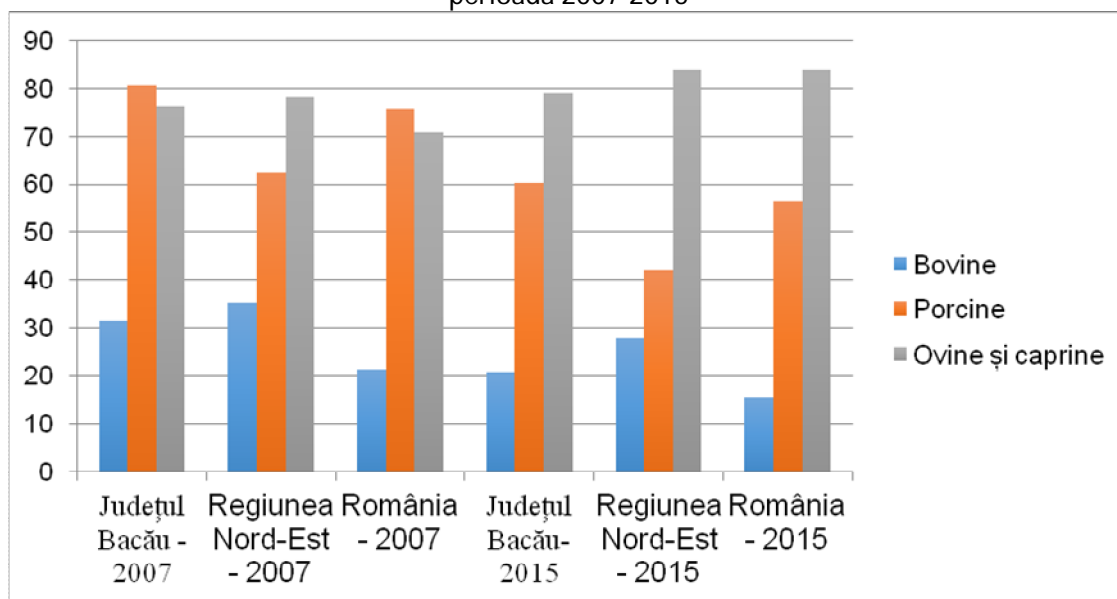
Suprafețele agricole acoperă peste 50% din suprafața tuturor unităților administrativ-teritoriale din județ, cu excepția municipiului Bacău, unde terenurile sunt ocupate în mare măsură de construcții, precum și a localităților din zona montană și de dealuri înalte (Moinești, Comănești, Dărmănești, Slănic-Moldova, Agăș, Asău, Balcani, Blăgești, Brusturoasa, Buhoci, Căiuți, Doftana, Ghimeș-Făget, Mănăstirea Cașin, Oituz, Zemeș etc.), care dispun de suprafețe împădurite foarte extinse. Cele mai mari suprafețe agricole (peste 5.000 ha) se întâlnesc în localitățile Dărmănești, Agăș, Dealu Morii, Filipeni, Filipești, Ghimeș-Făget, Motoșeni, Podu Turcului, Răchitoasa, Sascut, Stănișești, Ungureni, Vultureni – toate cu un profil agricol tradițional. Terenurile arabile sunt concentrate în localitățile din zonele mai joase din partea central-estică a județului, propice culturii plantelor de câmp, precum Dealu Morii, Filipeni, Filipești, Glăvănești, Horgești, Huruiști, Motoșeni, Parincea, Pâncești, Podu Turcului, Răcăciuni, Răchitoasa, Sascut, Săucești, Stănișești, Tătăraști, Ungureni, Vultureni – fiecare cu peste 2000 ha. Pășunile și fânețele ocupă suprafețe mai extinse în zona montană din partea de vest a județului (Dărmănești, Agăș, Ghimeș-Făget, Oituz, Mănăstirea Cașin, Palanca etc.), în care zootehnia este o ocupație tradițională.

Pomicultura se practică pe suprafețe relativ restrânse, mai ales în localitățile Berești-Bistrița, Filipeni, Itești, Odobești, Plopana, Roșiori, Stănișești și Târgu Trotuș (peste 50 ha fiecare), fiind plantați mai ales meri, pruni, cireși și vișini. Producția de fructe rămâne însă redusă din cauza fenomenului secetei, a lipsei sistemelor de irigații, a atacului dăunătorilor și a îmbătrânirii plantațiilor. Plantații viticole mai extinse se regăsesc în localitățile Bărsănești, Berzunți, Cleja, Corbasca, Dealu Morii, Faraoni, Găiceana, Glăvănești, Gura Văii, Helegiu, Motoșeni, Nicolae Bălcescu, Orbeni, Pâncești, Parava, Podu Turcului, Răcăciuni, Răchitoasa, Sascut, Stănișești, Tătăraști, Urechești, Valea Seacă și Vultureni. Totuși, prin comparație cu județele învecinate (Vrancea, Bacău), aceste plantații sunt exploatate mai ales în scop de autoconsum.

Cartofii sunt cultivați mai ales în zona de vest a județului (comunele Agăș, Ghimeș-Făget, Palanca), iar legumele în comunele Pâncești, Răcăciuni și în orașul Comănești. Suprafața de solarii este foarte restrânsă (11 ha), fostele sere din perioada comunistă fiind dezafectate.

Zootehnia este o ramură agricolă tradițională dezvoltată la nivel județean, efectivele de animale fiind însă reduse în comparație cu extensia terenurilor agricole. Densitatea ovinelor și caprinelor este inferioară mediei naționale și regionale, iar cea a bovinelor depășește media națională, dar nu și pe cea regională. Totuși, județul Bacău se remarcă prin numărul mare al efectivelor de porcine. În perioada 2007-2015, efectivele de animale din județul Bacău a scăzut cu 37,2% la bovine, cu 31,1% la porcine, cu 10,5% la ovine, cu 28,4% la cabaline și cu 44,4% la iepuri, în primul rând ca urmare a reducerii efectivelor din gospodăriile populației, care este tot mai îmbătrânită, mai ales în mediul rural și trebuie să renunțe la practicarea agriculturii de subzistență, în timp ce tinerii preferă să lucreze în alte domenii sau să emigreze. Creșteri de efective se înregistrează doar la caprine (+30,8%), la păsări (+40,2%) și la familiile de albine (+20,8%), acestea fiind, în general, mai ușor de crescut și beneficiind de subvenții atractive.

Figura 2.13 - Efectivele de animale la 100 ha teren agricol, la nivel județean, regional și național, în perioada 2007-2015

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Efectivele de bovine, ovine, caprine, albine și cabaline se regăsesc în proporție de peste 90% în gospodăriile populației, în timp ce în cazul păsărilor acest procent este de 57%, iar în al porcinelor de 78%. Fermele de tip industrial (ale societăților comerciale sau societăților/asociațiilor/cooperativelor agricole) sunt relativ puține, după cum urmează:

- bovine: Onești, Berești-Bistrița, Filipești, Ghimeș-Făget, Livezi, Sascut, Săucești, Secuieni, Tătăraști;
- porcine: Berești-Bistrița, Cleja, Măgirești, Răcăciuni, Săucești;
- ovine: Dealu Morii, Podu Turcului, Răcăciuni, Sascut;
- caprine: Cașin, Gioseni, Helegiu, Dealu Morii, Podu Turcului, Vultureni;
- păsări: Horgești, Letea Veche, Luizi Călugara, Racova, Scorțeni, Traian.

Totuși, efectivele fermelor de tip industrial au crescut, în perioada 2007-2015, la toate speciile de animale: bovine (+18%), ovine (+76%) caprine (+1270%), porcine (+0,4%) și păsări (+24,2%), tendință care, dacă va continua, va conduce la creșterea valorii adăugate a sectorului agricol de la nivel județean, prin integrarea producției vegetale cu cea zootehnică și, eventual, cu componentele de procesare și comercializare, într-un lanț integrat de furnizare.

Efectivele de animale din gospodăriile populației au scăzut semnificativ în ultimii ani la majoritatea speciilor, dar rămân semnificative mai ales în anumite localități cu un sector zootehnic tradițional, respectiv:

- bovine: Dărmănești, Agăș, Bârsănești, Balcani, Berzunți, Ghimeș-Făget, Dofteana, Filipești, Lipova, Poduri, Plopana, (peste 1.000 de capete);
- porcine: Bârsănești, Blăgești, Corbasca, Ghimeș-Făget, Helegiu, Horgești, Nicolae Bălcescu, Pâncești, Poduri, Răcăciuni, Răchitoasa, Sascut, Ștefan cel Mare, Târgu Trotuș (peste 1.500 de capete);
- ovine: Dărmănești, Sascut, Stănișești, Comănești, Agăș, Asău, Blăgești, Dofteana, Gura Văii, Horgești, Poduri, Ungureni (peste 3.000 de capete);
- caprine: Moinești, Dărmănești, Găiceana, Gura Văii, Horgești, Izvoru Berheciului, Pâncești, Răchitoasa, Stănișești, Ungureni, Vultureni (peste 1.000 de capete);
- păsări: Moinești, Blăgești, Cleja, Filipești, Glăvănești, Helegiu, Horgești, Mărgineni, Motoșeni, Nicolae Bălcescu, Pâncești, Parincea, Podu Turcului, Poduri, Răcăciuni, Răchitoasa, Sascut, Ștefan cel Mare, Târgu Trotuș (peste 20.000 de capete);
- cabaline: Dărmănești, Balcani, Blăgești, Ghimeș-Făget (peste 500 de capete);
- iepuri: Balcani, Măgirești (peste 500 de capete);
- familii de albine: Comănești, Găiceana, Plopana, Răchitoasa, Stănișești (peste 1.000).

Județul Bacău se află printre cele 15 județe din România în care nu a fost atestat niciun produs tradițional, în condițiile în care doar în județul învecinat Brașov au fost certificate peste 140 de astfel de produse, cu perspective foarte bune de comercializare pe piața internă și externă.

Activitatea piscicolă din județul Bacău reunește 14 exploatații (crescătorii, pepiniere, păstrăvării), conform datelor ANPA, în locațiile Dienet, Horgești, Motoșeni, Onișcani, Orbeni, Cărunta, Mănăstirea Cașin, Blăgești, Buhuși, Păltiniș - cu o suprafață totală de 244 ha. Acestea sunt administrate de Direcția Silvică Bacău și de companii private care au concesionat luciuri de apă.

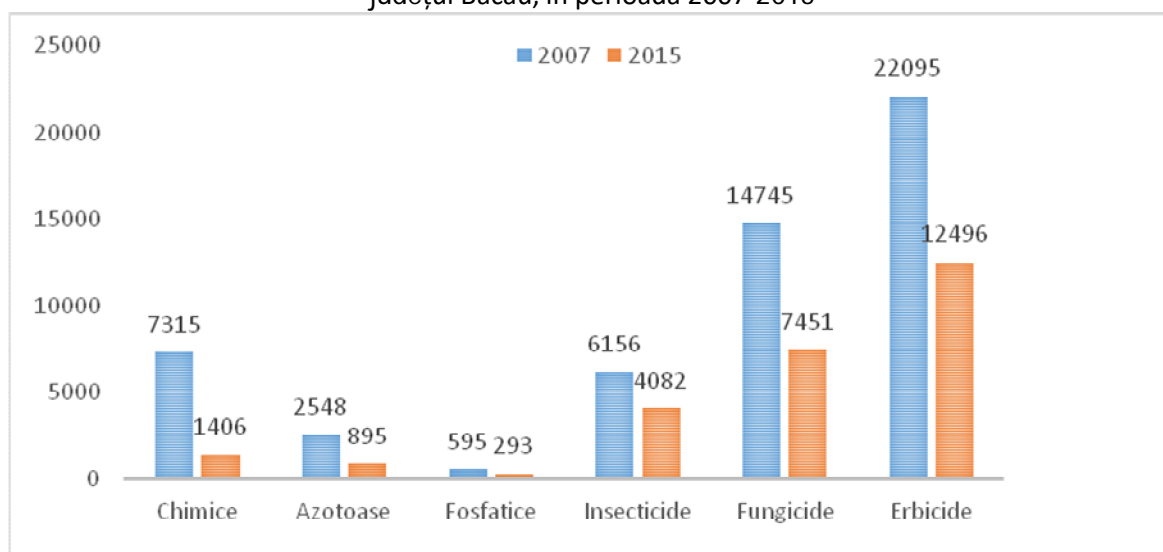
Conform datelor ANSVSA, la nivelul județului Bacău există 719 centre de prelucrare lapte integrate în cadrul exploatațiilor, 8 centre de prelucrare lapte independente, 8 centre de colectare vânat, 91 de măcelării, 60 de carmangerii, 1 centru de colectare ouă, 1 unitate de producție condiment, 2 unități de prelucrare plante medicinale, 2 unități de producere a pastelor făinoase, 6 prese de ulei, 4 unități de producere a sucurilor din legume și fructe, 8 de producere a conservelor de legume și fructe, 9 de producere a biscuiților, covrigilor, pișcoturilor, grisinelor, 186 de mori, 29 de unități de panificație, 169 de patiserie și cofetărie, 1 de producere a sării, 1 de producere a amelioratorilor pentru panificație, 9 de producere a vinului din struguri, 27 de depozite de legume și fructe, 20 de depozite de semințe pentru consum, 19 sifonării și unități de îmbuteliere a apei, 7 unități de producere a băuturilor răcoritoare, 3 unități de producere înghețată, una de bere și 77 de brutării și covrigării. La acestea se adaugă 63 de unități de depozitare a produselor agricole, cu o capacitate totală de 244.600 de tone, dintre care 99.400 de tone în silozuri și 145.200 de tone în magazine. Aceste unități colectează și prelucrează doar parțial producția agricolă a județului, o parte importantă din aceasta fiind încă exportată sub formă de materie primă sau utilizată pentru autoconsum sau pentru hrana animalelor în gospodării. Cauzele sunt legate de lipsa unor structuri asociative puternice, precum și de lipsa unor lanțuri integrate de furnizare a produselor agricole, context în care accesul producătorilor individuali la marile lanțuri de comercializare și chiar la piețele agroalimentare este foarte limitat. Totuși, în județ există exemple de unități integrate care asigură cu succes procesarea producției proprii, generând valoare adăugată și chiar exporturi de produse finite.

La Bacău funcționează o Stațiune de Cercetare-Dezvoltare pentru Legumicultură, înființată în anul 1974, care dispune de laboratoare de producere semințe, genetică și ameliorare, floricultură, culturi in vitro, fiziologia plantelor, agricultură ecologică, unitate producând și comercializând răsaduri, semințe, legume proaspete și flori. De asemenea, aceasta furnizează servicii de consultanță tehnică,

derulând mai multe proiecte de cercetare cu finanțare națională (PN II 2007-2013). De asemenea, în comuna Letea Veche funcționează Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Creșterea Ovinelor și Caprinelor Secuieni, care e activă în dezvoltarea raselor de oi pentru lapte și carne. Stațiunea de Cercetare și Producție Pomicolă Bacău nu mai realizează activități de cercetare din cauza pierderii treptate a patrimoniului și a problemelor financiare. De altfel, toate stațiunile de cercetare cu profil agricol din județ se confruntă cu subfinanțarea cronică a activității de la bugetul de stat, context în care supraviețuiesc în principal din veniturile proprii realizate prin vânzarea produselor realizate.

Parcul de mașini și utilaje agricole de la nivelul județului Bacău s-a extins semnificativ, în perioada 2007-2015, după cum urmează: tractoare agricole fizice (+37,6%), pluguri pentru tractoare (+20,5%), semănători mecanice (+15,7%), prese pentru balotat paie și fân (+215,2%) etc. Această creștere poate fi pusă pe seama finanțărilor nerambursabile la care au avut acces fermierii în perioada de programare 2007-2013, dar și a apariției unor ferme de dimensiuni mai mari, moderne, care au beneficiat de investiții din partea proprietarilor. Cu toate acestea, fiecărui tractor din județ îi revenea o suprafață medie de 51,2 hectare teren arabil, peste media regională și națională, ceea ce indică necesitatea continuării procesului de extindere a parcului de utilaje agricole din județ. Localitățile din județ cu cea mai bună dotare cu mașini și utilaje agricole erau, la recensământul din 2010, următoarele: Onești, Corbasca, Dealu Morii, Filipești, Glăvănești, Horgești, Motoșeni, Pâncești, Parava, Parincea, Podu Turcului, Răcăciuni, Roșiori, Sascut, Săucești, Tătăraști – zone cu profil agricol pronunțat, iar la polul opus regăseam localități precum Zemeș, Moinești, Slănic-Moldova, Târgu Ocna, Agăș, Asău, Brusturoasa, Dofteana, Ghimeș-Făget, Mănăstirea Cașin, Palanca – zone montane cu puține terenuri arabile.

Figura 2.14 - Cantitatea de îngrășăminte și produse chimice administrate pe terenurile arabile din județul Bacău, în perioada 2007-2015

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

În ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor chimice în agricultură, în perioada 2007-2014, se observă o reducere a suprafețelor pe care s-au aplicat acestea la circa 90.000 ha (-24,1%), adică circa 60% din totalul suprafețelor arabile cultivate), concomitent cu reducerea cantității aplicate de îngrășăminte, insecticide, erbicide și fungicide de toate categoriilor, ceea ce indică, pe de o parte, practicarea unei agriculturi de subzistență, cu risc major de afectare a producțiilor din cauza condițiilor pedo-climatice defavorabile și acțiunii dăunătorilor, iar, pe de altă parte, un potențial considerabil pentru dezvoltarea agriculturii ecologice. La recensământul din 2010, în județ existau doar 23 ha de teren agricol certificat ecologic și 56 ha în conversie, în localitățile Căiuți, Traian, Săucești și Letea Veche. Între timp, suprafețele cultivate ecologic la nivelul județului au mai crescut,

dar rămân ne semnificative (circa 0,1% din total suprafață agricolă), din cauza costurilor mai ridicate de producție.

La nivelul județului Bacău există 20.913 ha amenajate pentru irigații în lunca râului Siret și pe Valea Troțușului (localitățile Dîneț, Târgu Troțuș, Radomirești, Dămîenești, Itești, Sascut, Tamași, Berești-Bistrița, Letea Veche, Gh. Doja etc.). Aceste sisteme sunt administrate, în proporții aproximativ egale, de organizațiile de udători (în număr de 8 pe o suprafață de circa 11.000 ha), respectiv de ANIF. Cu toate acestea, doar 10% din această suprafață a fost contractată multianual sau sezonier, iar udările propriu-zise s-au realizat pe o suprafață de sub 1.000 ha. Infrastructura de irigații existentă este uzată fizic și moral, fiind devalizată sistematic după 1990, iar producătorii agricoli nu irigă culturile din lipsă de resurse financiare, mai ales în condițiile în care din anul 2010 au fost sistate subvențiile pentru irigații.

La acestea se adaugă 3.623 ha de terenuri agricole amenajate pentru desecare, dintre care 2.462 ha sunt terenuri arabile, iar 755 ha pășuni. De asemenea, există lucrări de combatere a eroziunii pe 111.881 ha (dintre care 103.355 ha terenuri agricole) și 231 ha cu lucrări de drenaj. Aceste lucrări sunt administrate de ANIF, care se confruntă cu un deficit acut de personal și de resurse financiare pentru întreținerea și extinderea infrastructurii existente, care este veche de peste 30-40 de ani și pe alocuri degradată. Acestea sunt cu atât mai importante cu cât schimbările climatice se manifestă tot mai frecvent la nivel județean, prin secetă, inundații, vânturi puternice, alunecări de teren etc.

Recensământul General Agricol din 2010 a indicat la nivelul județului Bacău existența a 145.632 de exploatații agricole, cu o suprafață agricolă utilizată de 267.190 ha, cu o suprafață medie de 1,9 ha, submedia națională de 3,4 ha și mult inferioară celei de la nivelul U.E. 28, de 14,2 ha. Dintre acestea, doar 752 (0,5% din total) aveau personalitate juridică, acestea lucrând 74.000 ha de teren agricol (27,7% din total), cu o suprafață medie de 99 ha, în timp ce peste 193.000 sunt exploatații de tip individual, implicate în practicarea agriculturii de subsistență, cu o suprafață medie de 1,4 ha. De remarcat este și faptul că doar 197 de ferme din județ exploatează peste 100 ha de teren, totalizând circa 73.800 ha (27,6% din total), iar alte 141 au între 50 și 100 ha, cumulând 9.500 ha (3,6%). Acestea sunt exploatații viabile, cu potențial de modernizare și de aplicare a unor tehnologii moderne de cultivare, în vederea obținerii de producții medii ridicate la hectar. În altă ordine de idei, peste 86.000 de exploatații lucrează mai puțin de un 1 ha de teren, neputând fi considerate ferme în adevăratul sens al cuvântului, iar alte peste 55.300 au mai puțin de 10 ha, nefiind, de asemenea, viabile pentru o activitate economică profitabilă și orientată către piață, ci mai degrabă orientate către autoconsum.

La nivelul județului Bacău, 46.259 ha de terenuri erau lucrate, la recensământul din 2010, în arendă, 4.566 ha în parte, 6.813 ha în concesiune, 27.402 ha cu titlu gratuit, iar 171.800 ha (64,3% în total) de către proprietari. Suprafețe mai importante lucrate în arendă se regăseau în localitățile Berești-Bistrița, Roșiori, Sascut, Traian, Dămîenești (peste 2.000 ha), suprafețe concesionate în Lipova și Ștefan cel Mare (peste 500 ha), lucrate în parte în Vultureni, Tamași, Pânțești și Colonești (peste 250 ha), iar terenuri utilizate cu titlu gratuit în Dărmănești, Bârsănești, Cleja, Helegiu, Motoșeni, Nicolae Bălcescu și Parincea (peste 1.000 ha).

La nivel de UAT, localitățile cu cele mai ridicate dimensiuni medii ale fermelor (peste 4 ha) sunt Traian, Berești-Bistrița, Roșiori, Dămîenești, Vultureni și Odobești, iar cele mai reduse (media sub 1 ha/exploatație) în Bacău, Moinești, Comănești, Slănic-Moldova, Gârleni, Hemeiuș, Măgura și Mărgineni – localități cu suprafețe agricole mici, concentrate în curțile cetățenilor. De asemenea, cele mai multe ferme cu peste 100 ha se regăsesc în Bârsănești, Berești-Bistrița, Dămîenești, Filipești, Letea Veche, Negri, Podu Turcului, Sascut, Săucești, Ștefan cel Mare, Vultureni (peste 5 în fiecare), majoritatea situate în partea de est a județului, unde disponibilitatea parcelelor mai mari de terenuri arabile a favorizat asocierea. La polul opus, localitățile în care lipsesc fermele de peste 100 ha sunt

Bacău, Slănic-Moldova, Ardeoani, Buciumi, Cleja, Gârleni, Helegiu, Măgura, Oncești, Parava, Prăjești și Răchitoasa. La nivelul acestor UAT-uri, proprietarii fie au preferat să lucreze pământul preponderent în regim individual, fie suprafețele cu destinație agricolă sunt prea restrânse pentru a permite asocierea în ferme mari.

Datele recensământului din 2010 indică faptul că aproximativ 269.000 de locuitori ai județului (44% din populația stabilă) activează în agricultură, fie ca activitate principală, fie secundară, dintre care 99,2% în exploatații individuale, iar restul ca angajați ai exploatațiilor cu personalitate juridică. Dintre aceștia, 11,8% provin din mediul urban (cei mai mulți din Moinești, Comănești și Dărmănești) și peste 230.000 din mediul rural, adică peste 70% din totalul populației de la sate. Pe de altă parte, 49% dintre aceste persoane au peste 55 de ani și numai 5,2% au sub 25 de ani. Aceste date indică faptul că agricultura de subsistență se practică pe scară foarte largă la nivelul județului Bacău, mai ales în mediul rural, dar și că îmbătrânirea accentuată a populației ocupate în agricultură în prezent va impune trecerea treptată la ferme moderne, de mari dimensiuni, în caz contrar mare parte a terenurilor urmând să rămână nelucrate.

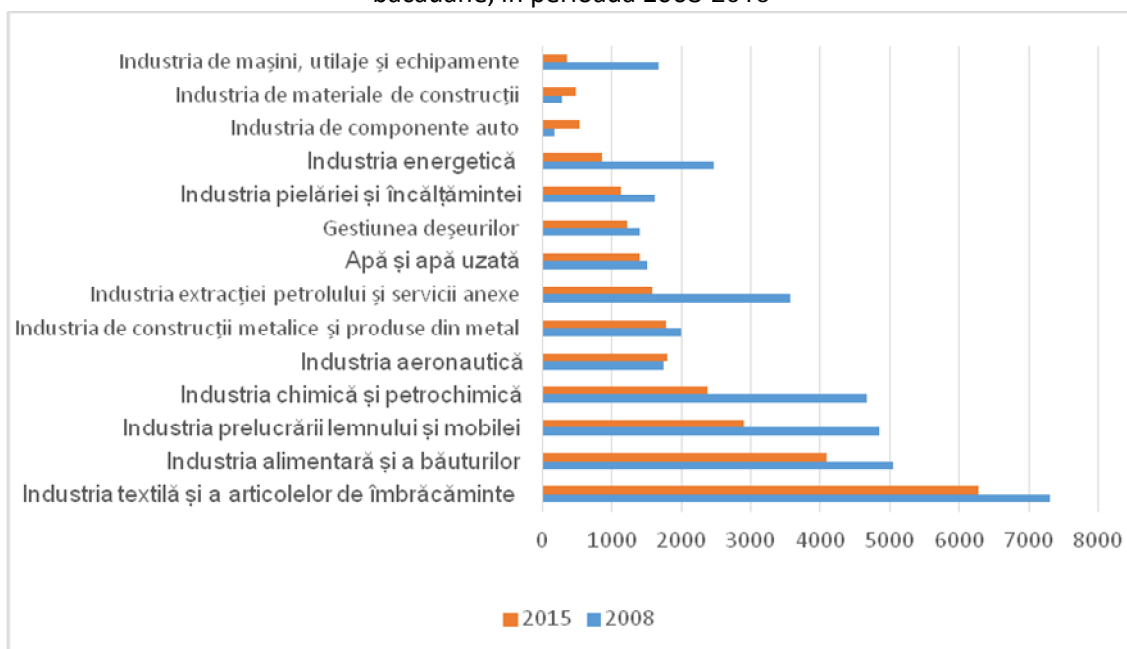
La nivelul județului erau înregistrate, în anul 2014, 3 grupuri de producători (în sectorul cultura plantelor și pomicultură, cu sediul la Răcăciuni, Filipești și Bacău), 4 cooperative agricole (Ghimeș-Făget, Răcăciuni, Pâncești, Palanca) și 6 asociații pentru sectorul vegetal și 49 pentru sectorul zootehic.

2.2.2. Sectorul secundar (industrial) și al construcțiilor

La nivelul anului 2013, sectorul industrial contribuia cu 20,9% la valoarea adăugată brută generată în județul Bacău, în scădere cu 5,7 puncte procentuale față de anul 2007, respectiv cu 20,1% la ocuparea populației. Conform rezultatelor definitive ale RGPL 2011, industria asigura 25,5% din totalul locurilor de muncă din mediul urban și doar 7,9% din cele din mediul rural. Ultimele date statistice estimate de INS, indicau faptul că, la finele anului 2015, în unități locale active cu profil industrial din județul Bacău lucrau 28.700 de salariați, cu 30,7% mai puțini ca în 2008. Pe de altă parte, numărul de persoane ocupate în domeniul industrial era de 40.500 (-19,6% față de 2008), diferența față de numărul salariaților constituind-o patronii și lucrătorii pe cont propriu.

Ramurile industriale care asigură cele mai multe locuri de muncă la nivelul județului Bacău erau, la nivelul anului 2015, următoarele: industria ușoară (confecții-textile și încălțăminte), industria alimentară, industria prelucrării lemnului și a mobilei, industria chimică și cea aeronautică. Față de anul 2008, se constată o scădere a numărului de salariați în majoritatea ramurilor industriale – industrie textilă și a confecțiilor (-14,2%), alimentară și a băuturilor (-19%), chimică și petrochimică (-49,2%), construcțiilor metalice și produselor din metal (-10,8%), pielăriei și încălțăminte (-30,3%), extracției petrolului și serviciilor conexe (-55,9%), extracției sării (-29,1%), prelucrării lemnului și mobilei (-40,2%), hârtiei și tipăriturilor (-68,3%), metalurgiei (-100%), cauciucului și maselor plastice (-32,4%), echipamentelor electrice (-24,7%), mașinilor, utilajelor și echipamentelor (-78,4%), energiei electrice și termice (-65%) etc. Singurele excepții notabile sunt industria materialelor de construcții (+66,2%), cea a echipamentelor electronice (+59,1%), a aeronavelor (+2,9%) și a componentelor auto (+202%).

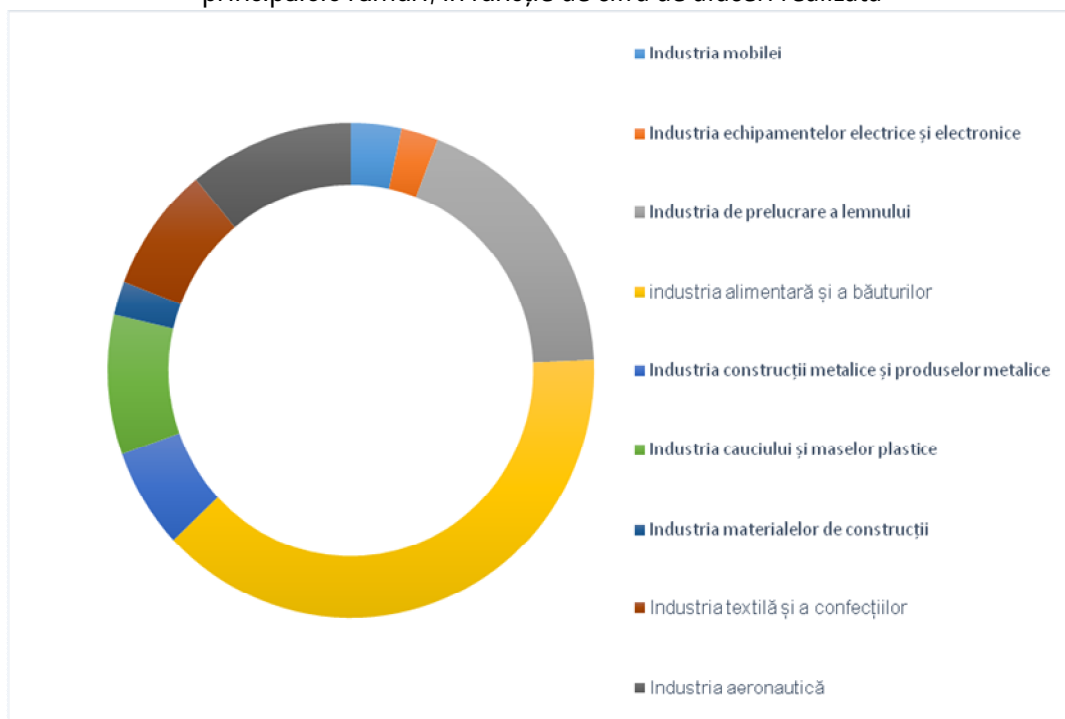
Figure 2.15 - Dinamica numărului de salariați de la nivelul principalelor ramuri ale industriei băcăuane, în perioada 2008-2015

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

La nivelul anului 2014, în județ funcționau 1.324 de unități locale active cu profil industrial, în scădere cu 7,2% față de anul 2008, dintre care 21 aveau peste 250 de salariați (mai puține cu 4 față de 2008). Cifra de afaceri cumulată a acestora era de 4.526 mil. lei (circa 1 md. Euro), în scădere nominală cu 15% față de 2007. De asemenea, cuantumul total al investițiilor realizate de acestea se ridică la 656 mil. lei, în scădere nominală cu 20,2% față de anul 2007, pe fondul efectelor crizei economice globale instalate în anul 2008.

Figura 2.16 – Structura valorică a producției industriale a județului Bacău, în anul 2014, pe principalele ramuri, în funcție de cifra de afaceri realizată

Sursa: Borg Design, baza de date Listă Firme

Județul Bacău realiza, în anul 2014, 1,1% din producția industrială a României și 17,9% din cea a regiunii Nord-Est. Cea mai mare contribuție o are industria prelucrătoare, mai ales prin ramurile industriei alimentare, a prelucrării lemnului, altor mijloace de transport (aeronautică) și cauciucului și maselor plastice.

În prezent, ramurile industriale care contribuie cel mai mult la producția industrială a județului Bacău sunt:

- 1. Industria alimentară și a băuturilor** - cu o cifră de afaceri de circa 265 mil. Euro (26,3% din producția industrială totală a județului și 29,9% din cea a sectorului industriei prelucrătoare în 2015) și peste 4.000 de salariați (10% din total), aceasta se remarcă prin companiile locale active în domeniul prelucrării cărnii, respectiv morăritului și panificației, acestea fiind preponderent firme cu capital autohton. Dintre producătorii importanți se remarcă PAMBAC Bacău, PANIMON Onești, CROCO Onești, MATIAS Onești, INAN IMPEX Bacău, EURONIC Bacău, GOLDPAN GRUP Parincea, FABRICA DE PÂINE ȘERBAN Filipești, GEBO IMPEX Bacău etc. (morărit, panificație, paste făinoase, produse de cofetărie, patiserie, dulciuri, gustări, pufuleți etc.), Grupul AGRICOLA INTERNAȚIONAL (EUROPROD, SALBAC, AGRICOLA INTERNAȚIONAL) – unul dintre liderii naționali în domeniul cărnii și preparatelor din carne, ALIMENTA Bacău, RO LION FOODS Bacău etc. (carne, preparate din carne, conserve etc.), PESCADO GROUP Buhuși (preparate din pește), VIVA FEED Buhuși, G-A NUTRIȚIE ANIMALA Brad (hrană pentru animale) etc. Acestea realizează anual exporturi de circa 20 mil. de Euro, preponderent produse din carne.
- 2. Industria de prelucrare a lemnului** – cu o cifră de afaceri de circa 130 mil. Euro anual (13% din total) și peste 2.000 de salariați (5%) are o tradiție îndelungată în județul Bacău, fiind strâns legată de suprafețele foarte extinse ocupate de păduri. După dispariția întreprinderilor comuniste cu acest profil după 1990, locul lor a fost luat de companii cu capital străin. Cele mai importante companii din domeniu sunt HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER BACO Comănești (panel, panouri de cofraj, peleți) – unul dintre cele mai mari unități cu acest profil din lume, BARLINEK ROMANIA Onești (parchet), UNILEM Bacău (ferestre, uși, pereți, obloane), RICH FOREST Onești (bușteni, cherestea, lemn de foc), ERGIO PROD Comănești (case de lemn) etc. Acestea realizează anual exporturi de circa 90 de milioane de Euro.
- 3. Industria aeronautică** – generează o cifră de afaceri de circa 75 de milioane de Euro/an (8% din total) și asigură circa 1.800 de locuri, fiind concentrată într-o singură întreprindere cu capital autohton, respectiv AEROSTAR Bacău, la care se adaugă mici unități desprinse din aceasta (MOTORSTAR). Această fabrică a fost înființată în urmă cu peste 60 de ani și activează astăzi în domeniul reparării și modernizării avioanelor militare și civile, precum și a producerii și reparării componentelor pentru aeronave. Exporturile acestei companii se cifrează la circa 60 de milioane de Euro/an.
- 4. Industria cauciucului și maselor plastice** – o ramură industrială care, după dispariția CAROM Onești, a fost revitalizată de antreprenori locali și investitori străini. Principala companie cu capital autohton din domeniu este ELECTRIC PLUS Bacău, unul dintre liderii pieței românești de tâmplărie PVC, iar dintre cei străini putem menționa companiile VIMERCATI EAST EUROPE (componente pentru autovehicule), TECNOSTAMP TRIULZI EAST EUROPE (componente pentru industria IT), UNITAPE PROD (sisteme de etanșare), ROMRIVERPLAST etc. Acestea realizează anual exporturi de circa 15 mil. Euro. Cifra de afaceri a companiilor din domeniu este de circa 65 mil. Euro, iar numărul locurilor de muncă asigurate de circa 1.000.
- 5. Industria textilă și a confecțiilor** – este o altă ramură cu tradiție îndelungată la nivelul județului, dar care în prezent este axată pe producția în sistem lohn realizată de companii cu capital străin, cu valoare adăugată redusă, care valorifică forța de muncă ieftină din zonă. Cele mai mari companii din domeniu sunt VICMOD Bacău, ISATIS Buhuși, TROTUSTEX Târgu Trotuș, SPORT LINE FASHION Bacău, TRICOTEX Bacău, LUSI UNION SILUSI Târgu Trotuș, DARELA IMPEX Bacău, GELICONF Bacău, MODEON FASHION Onești, PESPOW EU Bacău, INDUSTRIES YIELD Bacău, SONOMA NEW LEVEL Bacău etc.. Aceste firme realizează anual

exporturi de circa 120 mil. Euro și asigură peste 6.000 de locuri de muncă, cele mai multe pentru femei.

La acestea se adaugă și alte ramuri cu potențial ridicat de creștere precum cea a materialelor de construcții, a componentelor auto și a construcțiilor metalice, în condițiile în care în zonă funcționează deja producători importanți de profil. De asemenea, județul dispune încă de rezerve importante de petrol, gaze naturale (de ex. zăcămintul de la Poduri) și sare, care pot conduce la revitalizarea sectorului industriei extractive.

Față de începutul anilor 90, se constată un declin major al unor ramuri industriale precum petrochimia (prin închiderea rafinăriilor RAFO Onești și Dărmănești), chimia (sistarea activității Combinatului de Îngrășăminte Chimice SOFERT Bacău, a Combinatului de Cauciuc Sintetic CAROM Onești), industria textilă (Fabrica de Postav POBAC Bacău, Fabrica de Stofe Buhuși), de mașini și utilaje (întreprinderile UTON Onești, ROBINETE INDUSTRIALE Bacău, SUBEX Bacău), extractivă (restructurarea OMV PETROM), energetică (CET Borzești, CET Bacău) etc. Prin urmare, acestor sector a pierdut atât un număr de circa 80.000 de salariați, cât și o serie de produse cu valoare adăugată mai ridicată decât cele realizate în prezent de firmele din județ.

Industria județului Bacău este în prezent una cu valoare adăugată redusă, care valorifică resursele naturale (lemn, petrol-gaze, sare etc.) și umane din zonă (industrie textilă, a pielăriei și încălțămintei), ceea ce se traduce într-o balanță comercială negativă și într-un nivel redus de salarizare. În plus, după cum a demonstrat și recenta criză economică, aceste sectoare sunt vulnerabile la șocurile de piață și la creșterea costului input-urilor, fiind posibile ca multe să se reorienteze către alte țări, o dată cu creșterea costului materiilor prime și a salariilor.

Sectorul construcțiilor contribuia, în anul 2013, cu 14,5% la valoarea adăugată brută generată la nivelul județului Bacău (peste media regională și națională, în creștere cu 0,7 puncte procentuale de anul 2007, tendință contrară celei înregistrate la nivel regional și național. Astfel, în anul 2014 la nivelul județului funcționau 1.134 de companii active în domeniul construcțiilor (în scădere cu 8,8% față de anul 2008), dintre care 3 erau întreprinderi mari, 29 mijlocii, iar restul mici. Cifra de afaceri totală generată de acestea se ridică la 1.556 mil. lei, în scădere nominală cu 42,6% față de anul 2008. În acest domeniu erau ocupate la nivelul anului 2015, conform estimărilor INS, un număr de 24.400 de persoane (12% din total), în creștere cu 3% față de 2008. Dintre acestea, doar 9.900 aveau statutul de salariat (-17,5% față de 2008), diferență fiind dată mai ales de persoanele care lucrează pe cont propriu, atât în țară, cât și în străinătate.

În județ funcționează unele dintre cele mai mari companii cu profil de construcții drumuri, poduri și căi ferate din România (PA&CO INTERNATIONAL Oituz, TEHNOSTRADE Bacău, CONFER GROUP Onești), dar și de construcții civile, industriale, hidrotehnice (ALCONEP Târgu Ocna, FIALD IMOBILIARE Bacău, CONBAC Bacău, ROMCONSTRUCTOR Bacău, CONEXTRUST Blăgești, TRANS CARPAT Onești etc.), amenajări interioare și exterioare (SSAB AG Bacău) etc.

Cifra de afaceri a companiilor din domeniu a fost puternic afectată după 2008 de scăderea volumului investițiilor publice, cu precădere în domeniul infrastructurii de transport, sector în care activează cele mai importante companii de profil din județ. La aceasta s-a adăugat și declinul pieței imobiliare private, pe fondul scăderii puterii de cumpărare a populației.

2.2.3. Sectorul terțiar (al serviciilor)

Sectorul terțiar (al serviciilor) genera, în anul 2013, 57,4% din valoarea adăugată brută realizată la nivel județean, în creștere cu 3,5 puncte procentuale față de anul 2007. În plus, sectorul serviciilor

asigura, în 2015, și cele mai multe locuri de muncă la nivelul județului, respectiv 81.700 (40,6% din total, în scădere cu 2,3% față de 2008), precum și pe cele mai bine plătite, mai ales în mediul urban, unde rata de ocupare în servicii ajunge la 60-70% din total. Dintre aceștia, 60.000 au statutul de salariați (-8,3% față de 2008), iar restul sunt lucrători pe cont propriu.

În acest domeniu funcționau, în anul 2014, 8.565 de unități locale active, în scădere cu 8,5% față de anul 2008, care au realizat o cifră de afaceri cumulată de 9.296 de mil. de lei, în creștere nominală cu 4,8% față de anul de referință. Dintre companiile din domeniul serviciilor, doar 10 sunt mari, restul fiind IMM-uri.

Sub-sectorul comerțului și reparațiilor are cea mai importantă contribuție la sectorul terțiar, acestea reunind peste 4.500 de unități locale active în 2015, în scădere cu 18,6% față de anul 2008. Cifra de afaceri a acestor unități a ajuns în 2014 la 7.563 de mil. Lei, în creștere nominală cu 5,3% față de anul 2008. În termeni reali, aceste cifre indică o scădere a volumului vânzărilor, însă relansarea economică și relaxarea fiscală din perioada 2015-2016 au avut ca efect o creștere accentuată (de peste 15%) a activității de comerț cu amănuntul și ridicata pentru toate categoriile de produse. Numărul persoanelor ocupate în activități comerciale era în anul 2015 de 29.400, în creștere cu 2,1% față de anul 2008, iar cel al salariaților de 19.200 (-9,6%). Acest sector asigură circa 20% din locurile de muncă din mediul urban, spre deosebire de 5% în mediul rural.

Cele mai multe afaceri din domeniu constau din mici spații comerciale deținute de antreprenorii locali. O dată cu intrarea pe piață a marilor lanțuri comerciale cu capital străin (BILLA, PROFI, CARREFOUR, CORA, KAUF LAND, SELGROS, LIDL, AUCHAN etc.), care au politici comerciale bine concepute și bugete de marketing substanțiale, dar și cu scăderea populației județului, multe astfel de magazine de proximitate au fost nevoite să-și închidă porțile. În județul Bacău își are sediul cea mai mare rețea de magazine de bricolaj cu capital autohton din România – DEDEMAN – care dispune de 45 de magazine și realizează o cifră de afaceri de circa 1 md. Euro/an. Alte companii din județ cu acoperire regională sau națională sunt LICURICI IMPEX Onești (distribuție produse alimentare și băuturi), COPANEX Bacău (produse congelate), VASION Bacău (materiale de construcții), PARTENER Bacău (scule și echipamente industriale), RUSTRANS Blăgești (materiale de construcții), CORIOLAN IMPEX Bacău (cosmetice), SIMBA INVEST Bacău (produse alimentare și băuturi), COMFERT Bacău (produse pentru agricultură), INTERTRANSCOM IMPEX Buhuși (plase sudate), AGRICOLA MAGAZINE Bacău (produse alimentare) etc. În municipiul Bacău funcționează ARENA MALL, inaugurat în anul 2007, în urma unei investiții de circa 80 mil. Euro, cu o suprafață de circa 26.000 mp și 80 de magazine.

Sub-sectorul transporturilor și depozitării reunea în anul 2014, un număr de 747 de unități locale active (în creștere cu 6,3% față de anul 2008), care au generat o cifră de afaceri totală de 607 mil. lei, în scădere cu 16,5% de-a lungul intervalului analizat. Numărul de persoane ocupate în acest domeniu la nivel județean era de 7.400 în 2015 (-12,9% față de 2008), dintre care salariații reprezintă 4.000 (-24,2%). Cele mai multe companii de profil din județ se ocupă cu transportul rutier de mărfuri (GLENCORA IMPEX Bacău, SERBAN DISTRIBUȚIE Filipești, APREX AUTO Valea Șoșii, COMFERT LOGISTICS Bacău etc.), deservind exportatorii și importatorii din județ și nu numai. La aceștia se adaugă și companiile publice de transporturi rutiere de persoane (TRANSPORT PUBLIC Bacău, TRANSPORT BISTRITA Bacău etc.), de taximetrie (TRANSTAXI NIC Bacău etc.) și de servicii aferente transportului aerian (AEROPORTUL INTERNAȚIONAL GEORGE ENESCU RA Bacău).

Sectorul turismului este slab dezvoltat la nivelul județului Bacău, în pofida resurselor naturale și antropice însemnate de care dispune județul. În acest domeniu activau în anul 2014 peste 550 de unități locale, în creștere cu 17,7% față de anul 2008, cele mai multe dintre acestea fiind de mici dimensiuni (mici hoteluri, pensiuni, restaurante, baruri etc.). Companiile din domeniu au generat, în anul 2014, o cifră de afaceri de doar 159 mil. lei (în scădere nominală cu 3,6% față de anul 2008) și au

asigurat ocupare a 2.600 de persoane (în creștere cu circa 300 față de anul 2008), dintre care 2.200 cu statutul de salariat. Cele mai importante unități de profil din județ, în funcție de cifra de afaceri și de numărul de salariați, sunt MĂGURA Târgu Ocna (complex hotelier și sanatoriu balnear), COMPLEX HOTELIER DECEBAL Bacău, AGROINDUSTRIALA Bacău (Hotel DUMBRAVA), COFETĂRIA PASAJ Bacău (lanț de cofetării în 3 județe), TEMATER Bacău (Pensiune-Restaurant ELLERO), POPASUL PINUL Bacău (Hotel HELEN), GRUP PARC Bacău (Restaurant GREEN PARK), GT GRUP Bacău (Restaurant MIORIȚA), RUTFOOD Bacău (Parc de Distracții AVENTURA), DIRECT CATERING Bacău, VIKINGS FOOD Bacău etc.

În subsectorul IT&C erau active la nivel județean, în anul 2014, 262 de unități (-12,1% față de 2008), cu o cifră de afaceri de 275 mil. Lei (+45,5%), 1.500 de persoane ocupate și 1.400 de salariați, cifre similare cu cele înregistrate în 2008. Dacă în centrele universitare mari (București, Cluj-Napoca, Iași) acest sector a fost principala sursă de locuri de muncă bine plătite din ultimii ani, în județul Bacău s-au dezvoltat mai ales serviciile de tip call-center. Astfel, cea mai mare companie din domeniu este EASY COMMUNICATION Bacău, un call-center cu peste 300 de salariați și cu capital Italian, cu același profil, OMEGA BC COMMUNICATIONS Bacău, companie din domeniul sistemelor de comunicații, date, voce, securitate și climatizare, și mai multe firme care se ocupă de editarea publicațiilor din municipiul reședință de județ (de ex. DESTIPTAREA Bacău). În domeniul IT propriu-zis, cel mai important operator este SCC Services Bacău, cu capital britanic. Subdezvoltarea sectorului IT la nivel județean în comparație cu marile centre urbane poate fi pusă pe seama exodului tinerilor cu pregătire în domeniu către acestea din urmă pentru studii și apoi pentru ocuparea unui loc de muncă. Totuși, creșterea costului cu forța de muncă și deficitul de specialiști ce se prefigurează la nivelul acestora, poate crea premisele pentru afirmarea Bacăului și a altor orașe de talie similară ca centre pentru astfel de servicii.

În sectorul serviciilor financiare, funcționau, la nivelul anului 2014, un număr de 246 de unități locale (+47,3% față de anul 2008), care ocupau 1.700 de persoane (-19%), 1.400 dintre acestea având statutul de salariat (-31,1%). Cele mai multe unități de acest tip sunt agenții ale celor peste 50 de bănci comerciale din România, ale companiilor de asigurări, de leasing, de amanet etc. Cea mai importantă companie de profil din județ este SIF MOLDOVA Bacău, una dintre cele mai mari societăți de investiții financiare din România, la care se adaugă cooperativele de credit BANCA COOPERATISTĂ ECONOMICOOP Bacău și BANCA COOPERATISTĂ CREDITUL ONEȘTEAN Onești.

Activitățile din sfera tranzacțiilor imobiliare nu sunt foarte dezvoltate la nivel local, în condițiile în care există doar 268 de unități active în domeniu (+11,2% față de 2008), cu 700 de persoane ocupate (-30%) și 400 de salariați (-39%). Exodul forței de muncă locale în străinătate și puterea scăzută de cumpărare a populației fac ca piața imobiliară din județ să se situeze mult sub cea din marile orașe, atât în termeni de număr de tranzacții, cât și de valoare. Cea mai importantă companie de profil din județ este ALFA PROPERTY MANAGEMENT Bacău care administrează spații în care funcționează facilități sportive și de alimentație publică (Club KARO).

Subsectorul serviciilor pentru întreprinderi și populație (activităților științifice, tehnice și profesionale, a serviciilor administrative și suport, a altor servicii), a avut o evoluție pozitivă în ultimii ani, concretizată în scăderea cifrei de afaceri la 478 mil. lei în anul 2015 (+16,9% față de anul 2008), a numărului de unități locale active la 1.282 (+3,9%). Numărul de persoane ocupate în domeniu a ajuns la 7.100, în creștere cu 1.100 față de anul 2008, cu precădere pe fondul angajărilor realizate de call-centre și firmele din domeniul curățeniei, pazii și plasării forței de muncă, care sunt tot mai frecvent externalizate de companii, instituții și chiar persoane fizice din rațiuni economice și de calitate. Cele mai importante companii de profil din județ sunt INVEST MILLENIUM Bacău, PIT ABAZA Negulești (curățenie), AZIA SECURITY SYSTEMS Bacău, PRODBAC SECURITY Bacău, CAT GUARD SECURITY SYSTEM Bacău, SIGMA SECURITY GROUP Lilieci (pază), RAD TRANS Bacău (leasing și închiriere mijloace de transport), AIRPRO CONSULT Bacău (plasare forță de muncă), EUROCALL

INNOVATION Bacău, BITES CREDIT MANAGEMENT Bacău (call-center), PLAICOMIXT Bacău (jocuri de noroc), MUNCA SI ARTA SCM Bacău (igienă personală) etc.

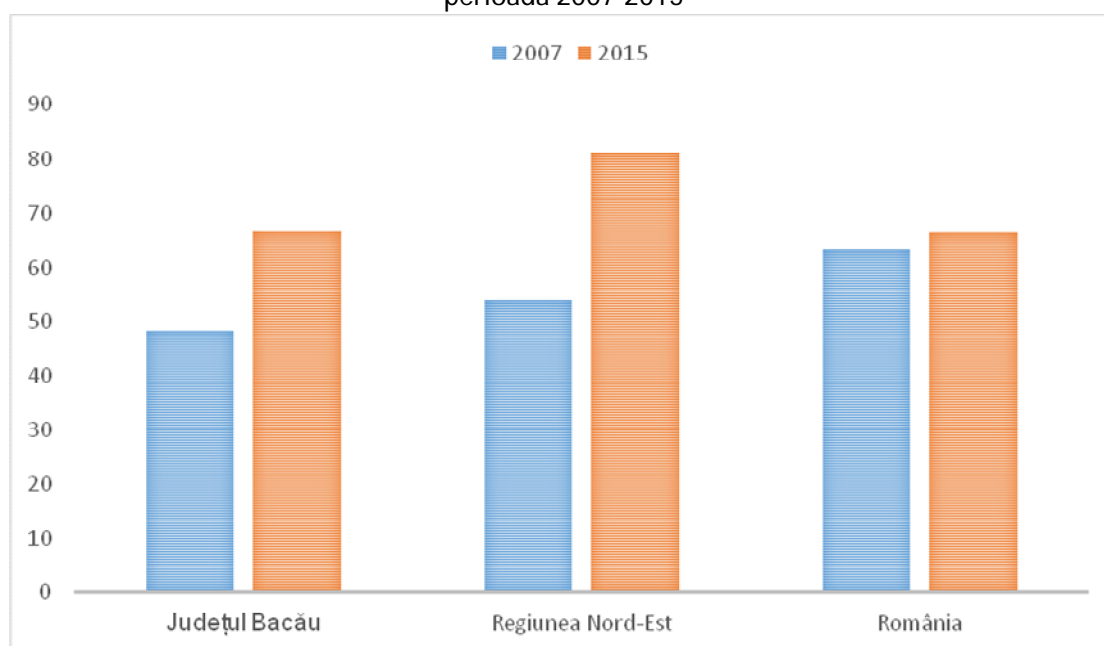
Subsectorul serviciilor private de învățământ și sănătate s-a dezvoltat în ultimii ani ca o alternativă la serviciile sectorului public de profil. Astfel, numărul de unități locale active în domeniul sănătății a ajuns la 262 în 2014 (+3,6%), iar al celor din învățământ la 90 (+18,4%), fie că vorbim de școli de șoferi, centre de formare, grădinițe și școli private. Cifra de afaceri generată de aceste unități rămâne totuși modestă – 111 mil. Lei în domeniul serviciilor medicale (+50% față de 2008), respectiv 14 mil. Lei în cel al educației (-55%). Dintre companiile active în domeniu se remarcă MIHOC Onești (școli de șoferi), MEDICAL TEST Bacău, CENTRAL CLINIC Bacău și POLIMED Podu Turcului (servicii medicale).

2.3. Piața de muncă și resursa umană

La nivelul județului Bacău existau, la nivelul anului 2015, un număr de 366.900 de persoane cu vârstă de muncă rezidente (60% din populația totală), dintre care 195.200 sunt bărbați (53,2% din total) și 171.700 sunt femeile (46,8%). Față de anul 2007, se constată o scădere a resurselor de muncă din județ cu 21,1%, situație valabilă pentru ambele sexe (-19,1% pentru bărbați, respectiv -23,2% pentru femeile) în principal ca urmare a migrației externe și interne a forței de muncă, dar și a îmbătrânirii populației.

Populația activă a județului numără în anul 2014, doar 215.500 persoane, dintre care 119.700 sunt bărbați (55,5% din total) și 95.800 sunt femeile (44,5%), în scădere cu 8,5% față de anul 2007. În aceste condiții, rata de activitate a populației era de 58,7%, în creștere cu 8 puncte procentuale față de 2007 (ca urmare a revizuirii în scădere a numărului de persoane cu vârstă de muncă în urma recensământului din 2011), nivel inferior mediei regionale (61,5%) și naționale (70,3%). Rata de activitate în rândul bărbaților era de 61,3%, iar în rândul femeilor de 55,8%. Comparând numărul persoanelor în vârstă de muncă cu cel al persoanelor active economic se constată de peste 150.000 de persoane, care fie sunt șomeri ieșiți din evidențe, fie persoane pensionate anticipat, cu incapacitate de muncă, plecate în străinătate, casnice etc.

Figura 2.17 - Dinamica ratei de ocupare (%) a populației, la nivel județean, regional și național, în perioada 2007-2015

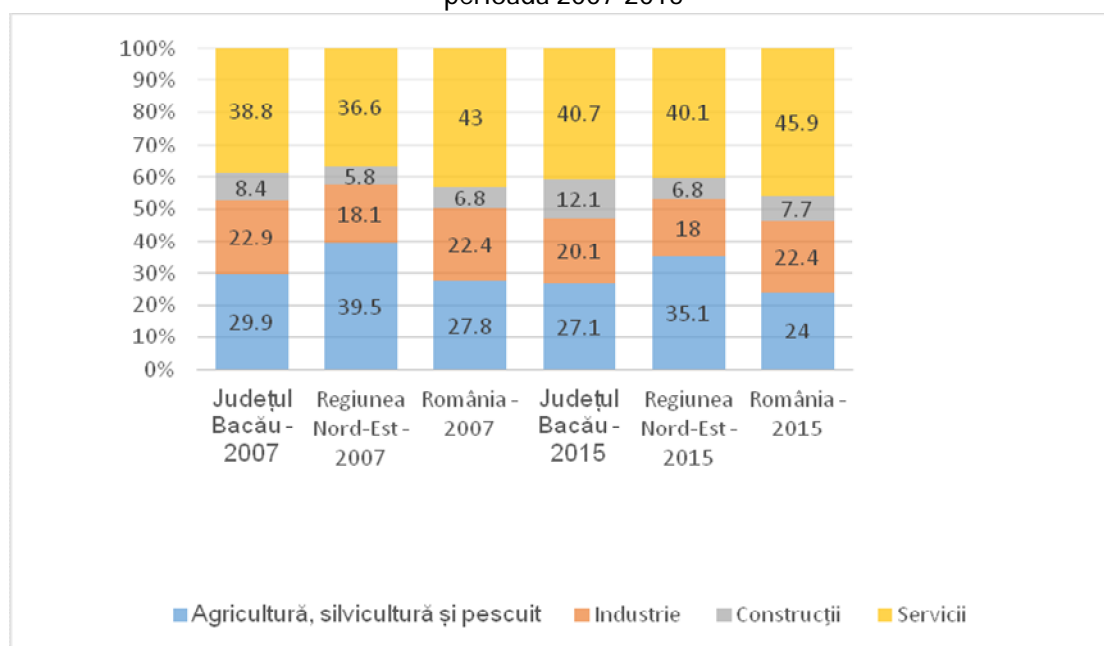

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Numărul persoanelor ocupate la nivelul județului Bacău se ridică, conform estimărilor INS, la nivelul anului 2015, la 201.200, dintre care 110.900 erau bărbați (55,1% din total), iar 90.300 femei (44,9%). Față de anul 2007, se constată o scădere a numărului de persoane ocupate cu 10,7%, în condițiile în care la nivel național s-a înregistrat o scădere cu 4,4%, iar la nivel regional de 8,9%. Aceste date diferă de cele obținute la recensământul din 2011 (269.200 de persoane ocupate), metodologia de calcul fiind diferită. În aceste condiții, rata de ocupare a populației județului era de 54,8% în 2015, sub media regională (57,6%) și națională (66,8%). Diferența față de rata de ocupare asumată ca țintă națională pentru anul 2020 este de peste 15 puncte procentuale la nivel județean, fiind necesare măsuri active de creștere a acesteia pentru a atinge obiectivele politicii naționale în domeniu. Față de anul 2007, se constată o creștere a ratei de ocupare la toate nivelurile teritoriale, mai accentuată la nivel județului (cu 6,3 puncte procentuale), în principal ca urmare a actualizării bazei de raportare după recensământul din 2011.

În ceea ce privește structura ocupării, județul Bacău se remarcă, în context național, printr-o pondere mai ridicată a ocupării în sectorul primar, de peste 27%. Chiar dacă ponderea ocupării forței de muncă în agricultură la nivel județean, ca și numărul absolut de persoane ocupate, au scăzut față de anul 2007, acestea se mențin peste media națională (24%), însă sub cea regională (35,1%).

Figura 2.18 - Dinamica structurii ocupaționale a populației, la nivel județean, regional și național, în perioada 2007-2015

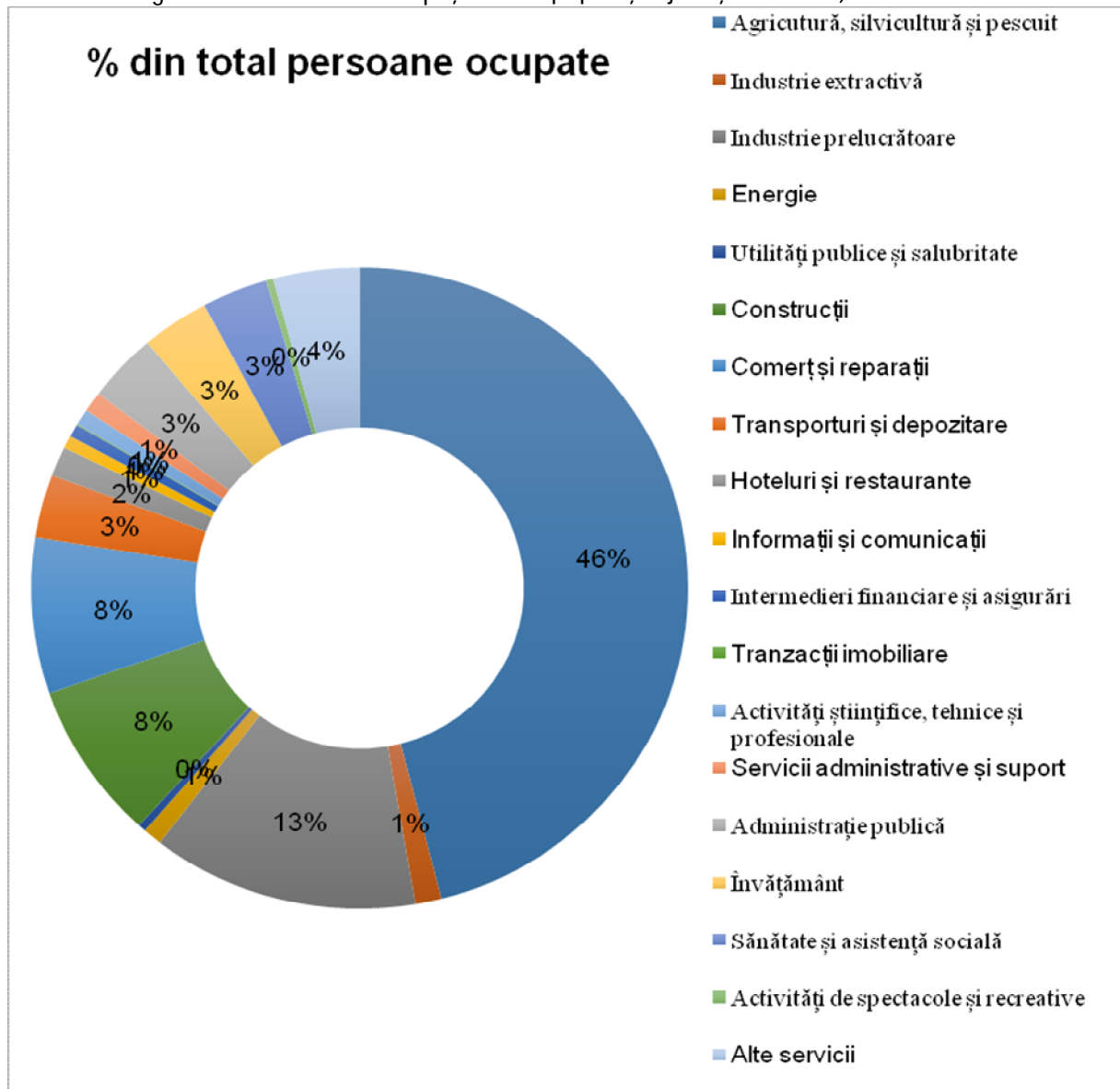
Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Principalul sector economic ca importanță din perspectiva ocupării este cel al serviciilor, care asigură, la nivelul anului 2015, 40,7% din totalul locurilor de muncă, în creștere cu 1,9 puncte procentuale față de anul 2007. O analiză pe subsectoarele de servicii relevă numărul mare de persoane ocupate în domeniul comerțului și reparațiilor (14,6% din total), transporturilor și depozitării (3,7%), învățământului (5,7%), sănătății și asistenței sociale (5,1%).

În domeniul industriei, numărul de persoane ocupate reprezintă 20,1% din total, peste media regională, dar sub cea națională, și în scădere cu 2,8 puncte procentuale față de anul 2007, pe fondul dispariției sau restructurării unor agenți economici importanți din domeniul energiei, chimiei și petrochimiei, construcțiilor de mașini etc. În sectorul construcțiilor, ponderea ocupării la nivel județean era de 12,1%, în creștere față de anul 2007 și mult peste media națională (7,7%) și regională (6,8%).

Față de anul 2007, s-a înregistrat o creștere în termeni absoluți a ocupării doar pentru activitățile din sfera comerțului (+2,1%), în principal ca urmare a expansiunii lanțurilor de supermarketuri cu capital străin, turismului și alimentației publice (+13%), prin inaugurarea de noi unități de cazare, multe realizate cu fonduri europene, serviciilor administrative și suport (+30%), prin externalizarea tot mai multor activități (pază, curățenie, call-center etc.) de către persoane fizice și juridice, respectiv activități culturale și recreative (+44%).

Figura 2.19 - Structura ocupațională a populației județului Bacău, la RGPL 2011

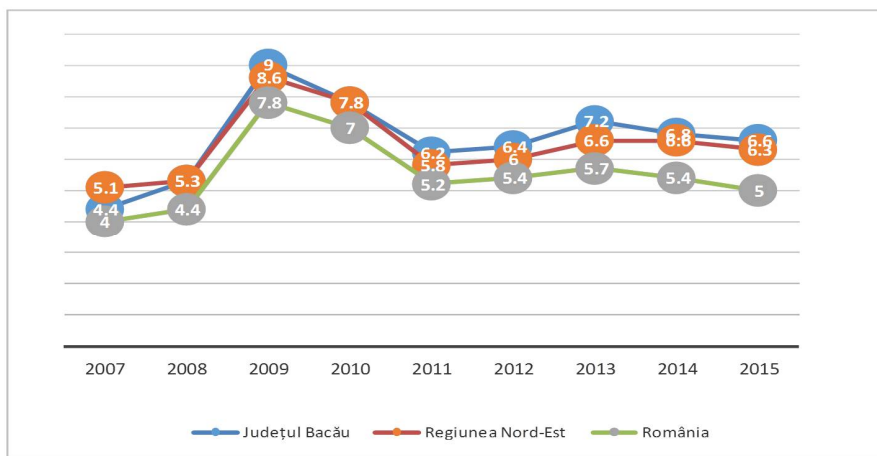
Sursa: INS, Rezultatele definitive ale RGPL 2011

Conform datelor ANOFM, numărul mediu oficial al șomerilor înregistrați la nivelul județului Bacău a fost, în anul 2015, de 14.254, în creștere cu 37,7% față de anul 2007, dar în scădere față de nivelul maxim atins la debutul crizei (21.094 de șomeri în 2009). Din totalul șomerilor din județ, 61,5% sunt bărbați, iar 38,5% sunt femei, oportunitățile de ocupare pentru femei, în domenii precum industria alimentară, cea textilă, servicii, fiind mai ridicate decât pentru persoanele de sex masculin, care activau în domenii aflate în regres, precum industrie extractivă, chimică, energetică etc.

Prin urmare, rata șomajului de la nivel județean a crescut de la 4,4% în anul 2007, la 6,6% în anul 2015, peste media regională (6,3%) și națională (5%).

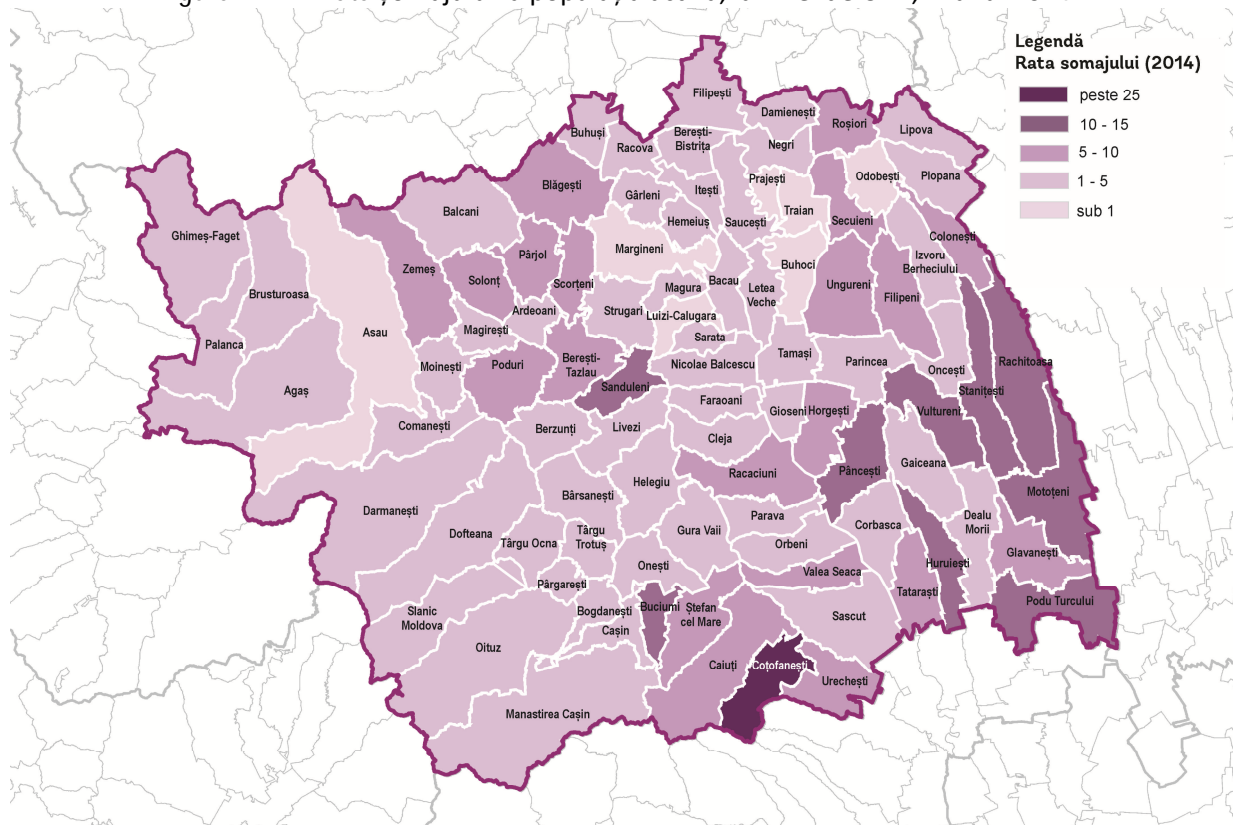
La nivelul anului 2015, din totalul șomerilor înregistrați din județ, 82,9% aveau studii primare, gimnaziale și profesionale, 13,9% studii liceale și postliceale, iar 3,2% studii universitare. Față de anul 2007, se constată creșterea numărului de șomeri cu nivel scăzut și mediu de instruire (+44,1% cu studii primare, gimnaziale și profesionale și +16,9% liceale și postliceale), în detrimentul celor cu studii superioare (-1,3%). Pe de altă parte, se poate observa că 77,2% (față de 53,2% în anul 2007) dintre șomeri erau neindemnizați, aceștia fiind cei care nu au reușit să-și găsească un loc de muncă pentru o perioadă îndelungată, ceea ce indică o creștere a incidenței șomajului pe termen lung.

Figura 2.20 - Rata șomajului la nivel județean, regional și național, în perioada 2007-2015

Sursa: ANOFM

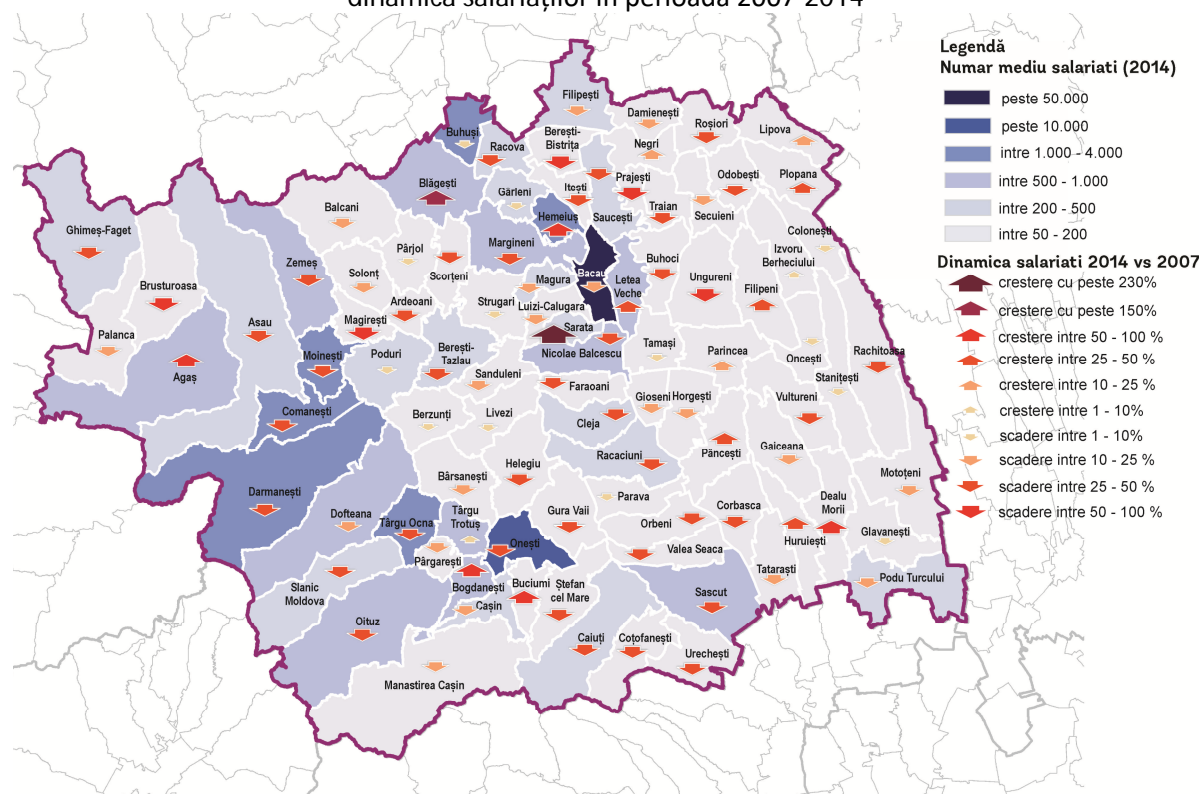
Figura 2.21 - Rata șomajului la populația activă, la nivel de UAT, în anul 2014

Pe medii de rezidență, 24% dintre șomeri proveneau în 2015 din mediul urban, iar 76% din mediul rural. Comunele care aveau cei mai mulți șomeri în evidențele AJOFM Bacău erau Blăgești, Coțofănești, Pârjol, Podu Turcului, Poduri, Răcăciuni, Răchitoasa, Sănduleni, Stănișești, Ștefan cel Mare (peste 300 fiecare, majoritatea fiind beneficiari de ajutor social). Pe grupe de vârstă, se poate observa că 20% dintre șomeri au sub 25 de ani (majoritatea absolvenți), iar 26% au peste 50 de ani, aceste două categorii întâmpinând cele mai mari dificultăți la găsirea unui loc de muncă. Cele mai vulnerabile la șomaj sunt persoanele calificate înainte de anul 1989 în ocupații care nu mai sunt cerute pe piața locală a muncii, precum și tinerii absolvenți care nu au experiență și au fost pregătiți preponderent în licee teoretice.

Datele recensământului din anul 2011 diferă de cele ale ANOFM, indicând un număr mai mare de șomeri (20.970, corespunzătoare unei rate a șomajului de 7,2%), ca urmare a aplicării unei metodologii diferite de cuantificare a acestora, pe baza propriei declarații. Acesta a relevat faptul că 62,5% dintre șomerii din județ locuiesc în mediul urban, cei din mediul rural fiind, în mare parte, ocupați în agricultura informală. Pe sexe, numărul de șomeri bărbați reprezenta 61,9%, iar cel al femeilor 38,1%. Cei mai mulți șomeri se înregistrau la grupele de vârstă 20-24 de ani (23,9% din total), 25-29 de ani (12,1%) și 40-44 de ani (12,7%), ceea ce denotă un risc sporit de excludere de pe piața muncii pentru tineri. De asemenea, 22,3% dintre șomeri nu avuseseră un loc de muncă de peste 27 de luni, iar 40% de peste 9 luni. Localitățile din județ cu cea mai ridicată rată a șomajului (de peste 10% din populația activă), la recensământul din anul 2011, erau Zemeș, Lipova, Dărmănești, Buhuși, Comănești, Moinești și Onești – în principal orașe mici cu un profil economic puțin diversificat înainte de 1989 și cu excedent de forță de muncă, care au trecut printr-un amplu proces de restructurare economică. La polul opus, o rată a șomajului de mai puțin de 2% se înregistra în comunele Bogdănești, Dămieniști, Glăvănești, Oncești, Orbeni, Pârgărești, Plopana, Stănișești, Ungureni, Vultureni - însă în aceste cazuri putem vorbi de un șomaj mascat în rata foarte ridicată de ocupare în agricultura de subsistență și de migrația externă, oportunitățile de ocupare la nivel local fiind foarte reduse.

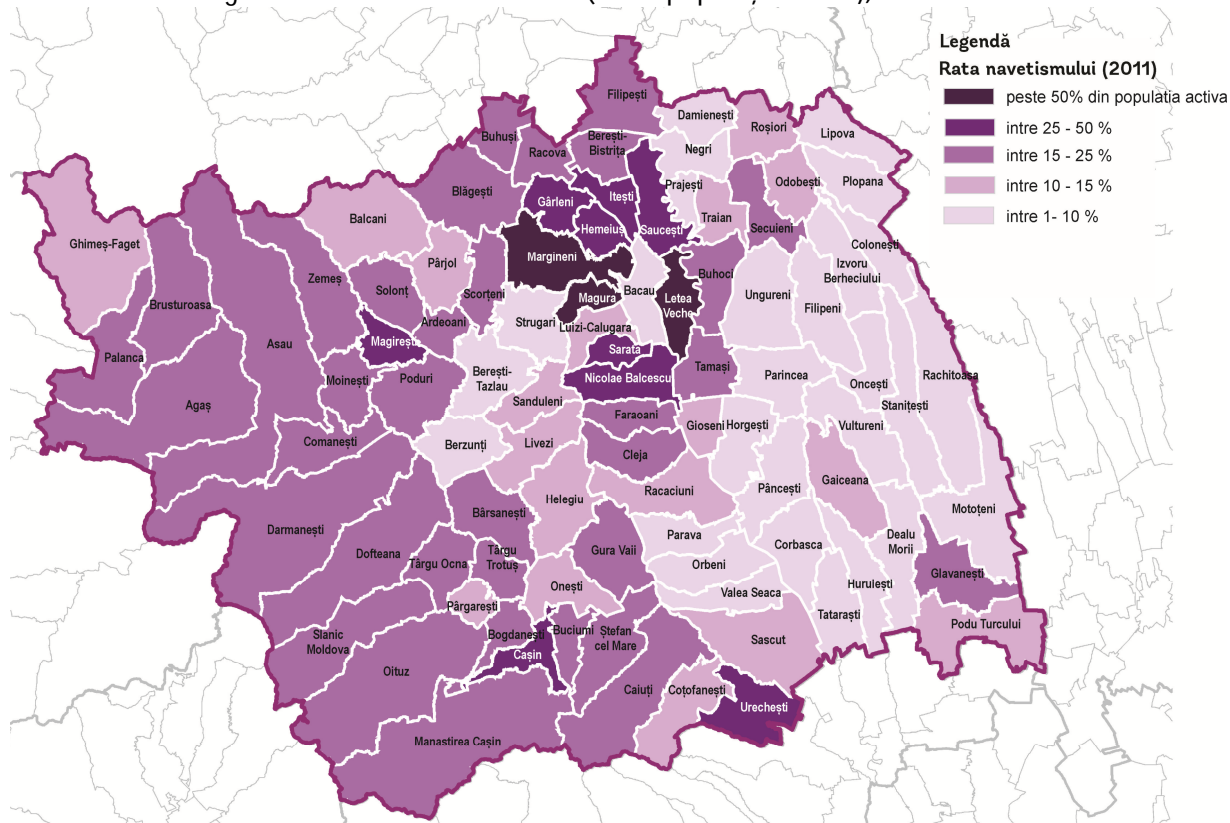
Figura 2.22 - Numărul mediu al salariaților, la nivelul UAT-urilor din județul Bacău, în anul 2014 și dinamica salariaților în perioada 2007-2014

În ceea ce privește numărul persoanelor ocupate cu statut de salariat, acesta a ajuns în anul 2014 la 97.307, în scădere cu 20,1% față de anul 2007, în condițiile în care companiile private din județ au operat disponibilizării (ca urmare a sistării sau restrângerii activității), iar angajările din sectorul public au fost limitate pe durata crizei. La nivelul județului Bacău, se observă o concentrare a locurilor de muncă în mediul urban (Bacău – 55,5% din total, Onești – 11,3%, Moinești, Comănești, Buhuși, Târgu Ocna, Slănic-Moldova) și în câteva comune din imediata apropiere a municipiului Bacău (de ex. Hemeiș).

În ceea ce privește dinamica locurilor de muncă în perioada 2007-2014, se observă o creștere a numărului acestora în unele localități rurale (Agăș, Blăgești, Bogdănești, Buciumi, Dealu Morii, Filipeni, Hemeiș, Huruiești, Izvoru Berheciului, Letea Veche, Lipova, Negri, Parincea, Pâncești, Plopana, Sărata, Târgu Trotuș. Scăderi semnificative ale numărului de locuri de muncă s-au produs mai ales în centrele urbane industrializate, supuse restructurării pe durata crizei, dar și în unele localități rurale (Moinești, Onești, Comănești, Dărmănești, Târgu Ocna, Slănic-Moldova, Berești-Bistrița, Berești-Tazlău, Brusturoasa, Cleja, Corbasca, Coțofănești, Faraoani, Gura Văii, Helegiu, Măgirești, Mărgineni, Nicolae Bălcescu, Odobești, Oituz, Prăjești, Răchitoasa, Racova, Săucești, Scorțeni, Ștefan cel Mare, Traian, Ungureni, Zemeș - toate cu o scădere de peste 30%).

Figura 2.23 - Rata navetismului (% din populația activă), în anul 2011

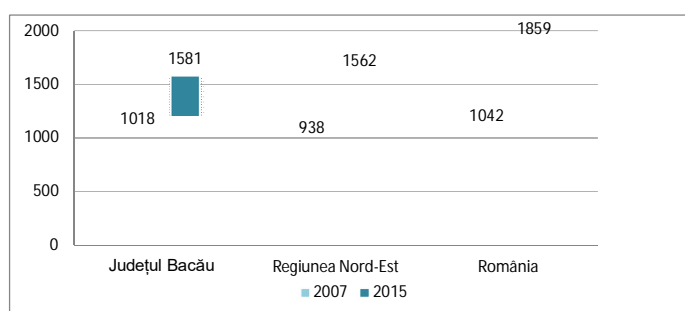

În ceea ce privește fenomenul navetismului, acesta antrena la nivel județean, la recensământul din anul 2011, peste 38.000 de persoane, adică 15,3% din totalul populației ocupate. Cea mai mare parte a fluxurilor de navetism sunt de tip rural-urban și se manifestă în jurul principalelor centre urbane din județ, mai ales a municipiului Bacău. Localitățile care înregistrează o rată a navetismului de peste 30% din forța de muncă sunt: Hemeiș, Letea Veche, Măgura, Mărgineni, Săucești, Gârleni, Itești (către municipiul Bacău), Cașin (Onești) și Măgirești (Moinești). La polul opus, regăsim, în general, comune aflate la o distanță mare de centrele urbane, unde sunt concentrate locurile de muncă: Colonești, Corbasca, Dămieniști, Dealu Morii, Horgești, Lipova, Plopana, Răchitoasa, Stănișești, Vultureni (sub 5% din populația ocupată). Se poate observa o legătură directă între rata navetismului

și nivelul de dezvoltare al localităților, în sensul că acele comune cu o rată scăzută a navetismului, mai ales din partea de est a județului Bacău, la care se adaugă izolarea față de coridoarele de transport și centrele urbane, rămân dependente de agricultura de subsistență și se confruntă cu un declin socio-economic.

Salariul mediu net lunar de la nivelul județului Bacău se cifrează la 1.581 de lei (circa 350 de Euro) în anul 2015, în creștere cu 55,3% (în termeni nominali) față de anul 2007, ceea ce înseamnă o creștere reală (corectată cu rata inflației) de circa 15%. Cu toate că salariile din județul Bacău au rămas ușor peste media regională de-a lungul întregului interval (locul II după Iași), acestea rămân cu 15% sub media națională, distanță care s-a adâncit în ultimii ani. În comparație cu municipiul București, salariul mediu net din județ este mai mic cu 41,4%, în comparație cu județul Brașov cu 11,3%, iar cu județul Iași cu 12,1%, context este probabil ca migrația internă și externă a forței de muncă să continue.

Figura 2.24 - Dinamica salariului mediu net lunar, la nivel județean, regional și național, în perioada 2007-2015

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Salariile medii nete cele mai ridicate de la nivelul județului Bacău se înregistrează, la nivelul anului 2015, în sectoarele: industria extractivă (3.516 lei), intermediari financiare și asigurări (2.864 de lei), energie electrică, termică, gaze (2.750 de lei), administrație publică (2.589 de lei) și IT&C (1.991 de lei). La polul opus, cele mai scăzute salarii se înregistrează în domeniile hoteluri și restaurante (931 de lei), tranzacții imobiliare (1.071 de lei), activități culturale și recreative (1.197 de lei), servicii administrative și suport (1.327 de lei), comerț (1.371 de lei) și construcții (1.384 de lei). Sectoarele cu o valoare a salariilor peste medie asigură ocuparea a mai puțin de 10% din forța de muncă din județ, în timp ce acele sectoare cu salarii mici concentrează o parte importantă din salariați, context în care se impune modificarea structurii economiei județene care ramuri cu valoare adăugată ridicată.

2.4. Cercetare, dezvoltare, inovare

Activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare de la nivelul județului Bacău sunt relativ slab reprezentate și concentrate în sectorul public. Acestea se realizează la nivelul următoarelor unități:

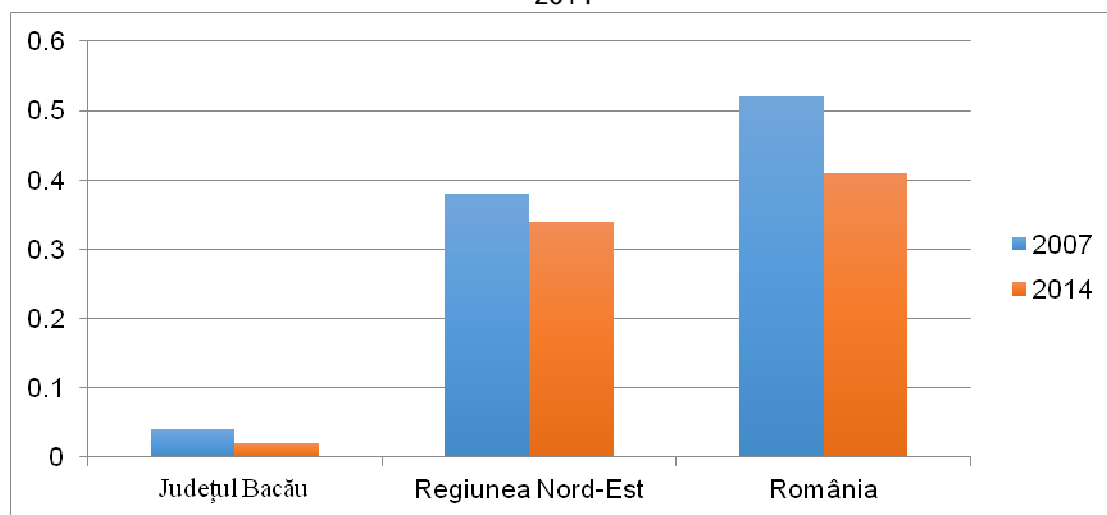
- **Stațiunea de Cercetare și Dezvoltare pentru Legumicultură Bacău** – înființată în anul 1974, în vederea dezvoltării unei legumiculturi moderne în zona de est a țării, realizează activități de cercetare soiuri și tehnologii, precum și de producție și comercializare legume și flori. Societatea exploatează o suprafață de 60 ha de teren;
- **Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Creșterea Ovinelor și Caprinelor Secuieni-Bacău** – înființată în anul 1981 pentru ameliorarea efectivelor de ovine și caprine crescute în zona

de podiș a Moldovei, precum și pentru ameliorarea tehnologiilor de creștere adaptate la condițiile zonei. Aceasta dispune de 175 de hectare de teren și efective de peste 1.000 de capete de animale, în cadrul unității activând 25 de salariați, din care 7 cercetători;

- **AEROSTAR S.A Bacău** – companie privată care derulează activități de cercetare-dezvoltare în domeniul avioanelor ușoare și a programelor radioelectronice, activități în care sunt implicate circa 50 de persoane;
- **Universitatea "Vasile Alecsandri" Bacău** – dispune de centre de cercetare în domeniul ingineriei fizice și a mediului, manageriale și tehnologice, energeticii, mecatronicii și informaticii, ingineriei mecanice, chimiei și ingineriei produselor naturale și de sinteză, resurselor mediului și biotehnologiei. Universitatea derulează proiecte de cercetare cu finanțare națională și internațională, în care sunt implicate cadrele didactice, studenții, masteranzii și doctoranzii înscriși.

La nivelul anului 2014, în sectorul CDI din județul Bacău activau 331 de persoane (169 echivalent normă întreagă), în scădere cu 6% față de anul 2007. Dintre aceștia, 254 erau cercetători, 49 tehnicieni, iar 28 personal auxiliar. Din perspectiva numărului de angajați în CDI la 10.000 de persoane ocupate, județul Bacău cu o valoare de 16,2, se află sub media regională (36,6) și națională (51)

Figura 2.25 - Ponderea cheltuielilor cu CDI în PIB județean, regional și național, în perioada 2007-2014

Sursa: INS, Baza de date Tempo Online

Cheltuielile totale cu activitățile de CDI realizate la nivel județean au fost, în anul 2014, de 5 mil. lei, în scădere cu 14,7% față de anul 2007. Ponderea acestora în PIB-ul județean a fost de 0,04% în 2014, sub media regională (0,3%), dar sub cea națională (0,4%). Față de anul 2007, ponderea cheltuielilor cu CDI în PIB a scăzut la aproape jumătate. Aceste valori se mențin încă foarte departe de ținta națională de 2% din PIB-ul asumat de România în cadrul Strategiei Europa 2020.

Conform statisticilor Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, în perioada 2002-2015, județul Bacău a ocupat locul 11 la nivel național din perspectiva cererii de înregistrare de brevete de invenție (cu o medie de 23/100.000 de locuitori), locul 11 la desene și modele (12,6/100.000 de locuitori) și locul 14 la mărci înregistrate (113/100.000 de locuitori). De asemenea, la nivel județean activează 3 consilieri de proprietate intelectuală, specializați în invenții, mărci și indicații geografice, desene și modele, din cei 285 existenți la nivel național.

Conform statisticilor realizate de ONG-ul AD ASTRA în anul 2011, municipiul Bacău ocupa locul 16 la nivel național, respectiv locul 3 la nivel regional la producția științifică, după numărul de articole științifice publicate și indexate în perioada 2002-2011. Toate aceste publicații au fost generate de Universitatea "Vasile Alecsandri" Bacău. În topul instituțiilor de învățământ superior realizat de același ONG, această universitate ocupă locul 27, însă alte clasamente o poziționează mai bine în context național.

La nivelul județului Bacău nu există structuri asociative ale mediului de afaceri de tip poli de competitivitate și cluster, însă agenții economici pot adera la clusterelor deja înființate la nivel național și mai ales regional (IMAGO-MOL – medicină, ASTRICO NORD-EST – textile, APT BUCOVINA – turism, IT NEW MEDIA – ICONIC – IT&C, IND-AGRO-POL – agricultură, EURONEST IT&C HUB – IT&C, BIORONE – biotehnologii, BREASLA CONSTRUCTORILOR IEȘENI – construcții). Astfel de structuri creează bazele integrării firmelor locale pe verticală și orizontală și oferă deja cu succes servicii pentru membri lor (de afaceri, de cercetare-dezvoltare, de transfer tehnologic, de formare, internaționale și de marketing, de consultanță etc.) în diverse regiuni ale țării, accesând în acest sens inclusiv finanțări nerambursabile.

Organizațiile patronale de la nivel județean, cele mai multe dintre acestea sunt filiale ale unor structuri naționale, au, de asemenea, o contribuție importantă la dezvoltarea mediului de afaceri local, prin serviciile de reprezentare și de sprijin oferite. Dintre acestea putem enumera Federația Patronală Bacău, Patronatul Regional al IMM, Patronatul Agriculturilor, Patronatul Producătorilor din Industria Alimentară, Patronatul Producătorilor din Industria Ușoară, Patronatul Producătorilor din Industria Lemnului, Patronatul Industriașilor, Patronatul Constructorilor, Patronatul Transportatorilor, Patronatul de Turism și Alimentație Publică, Patronatul Prestatorilor de Servicii, Patronatul Comercianților, Patronatul Exportatorilor și Importatorilor etc.

Dintre acestea, se remarcă **Camera de Comerț și Industrie Bacău**, cea mai importantă organizație patronală din județ, care este o interfață între mediul de afaceri și autoritățile publice de peste 150 de ani. Camera cuprinde un centru de înființări firme, de promovare economică a județului, un centru Enterprise Europe Network, un centru de dezvoltare proiecte și finanțare afaceri, o școală de comerț și industrie, un centru de informare tehnologică, o curte de arbitraj comercial, un centru regional pentru protecția proprietății intelectuale, un centru zonal de standarde, precum și reprezentanțe zonale la Moinești și Onești.

2.5. Infrastructură și servicii suport pentru afaceri și inovare

În prezent, la nivelul județului Bacău există un singur parc industrial autorizat încă din anul 2006, respectiv **Parcul Industrial HIT Hemeiuș**, cu o suprafață de 10,85 ha. Acesta este administrat de o societate comercială cu răspundere limitată, în care acționari sunt UAT Județul Bacău și UAT Comuna Hemeiuș. Parcul este rezultatul unui proiect PHARE. În cadrul proiectului s-a realizat infrastructura de utilități și de acces, dar și mai multe spații construite de producție, servicii și administrative, care pot fi închiriate.

În prezent, în parc sunt găzduite 11 firme, dintre care 2 sunt firme mari cu capital străin (VIMERCATI EAST EUROPE și TECNOSTAMP TRIULZI EAST EUROPE) și 9 sunt IMM-uri cu capital autohton. Toate aceste unități au creat peste 800 de locuri de muncă. Există cereri pentru extinderea parcului în zona comunei Hemeiuș pentru a găzdui noi investitori.

La nivelul județului Bacău, mai există planuri pentru construcția de parcuri/zone industriale în municipiile Onești și Moinești, dar acestea nu s-au materializat până în prezent din lipsă de fonduri. De asemenea, în județ există multe spații industriale de tip brownfield (de ex. Fabrica de Stofe

Buhuși) care ar putea fi închiriate altor companii sau (ecologizate, unde este cazul, și) reconvertite funcționale în spații de producție, comerciale, de servicii etc.

În municipiul Bacău funcționează și **Centrul de Afaceri și Expoziții "Mircea Canciov"**, din subordinea municipalității, care dispune de 2 pavilioane expoziționale de peste 6.000 mp, o parcare de 350 de locuri, 9 săli de conferințe cu 15-360 de locuri în Centrul de Afaceri și Marketing, un bar, precum și de un Incubator de Afaceri. Anual aici sunt organizate expoziții de produse agricole, pescuit și vânatoare, târguri de job-uri și formare profesională, turism, mariaj, credite și imobiliare, design, auto, conferințe pe diferite teme, evenimente locale etc. Investiția în acest centru s-a ridicat la 15 milioane de Euro și a fost realizată tot cu fonduri PHARE. Succesul acestui proiect este evidențiat de găzduirea companiei SCC Service încă din anul 2013, care a generat circa 400 de locuri de muncă pentru tineri în sectorul IT.

Incubatorul de Afaceri Bacău a fost înființat în anul 2011 și dispune de o suprafață de circa 2.700 mp, împărțită în 24 de module de birouri, camere de asistență și consiliere, camere de ședințe, centru documentar. Aceste spații pot fi închiriate la prețuri reduse de către start-up-urile din județ. Administratorul Incubatorului este ADI Zona Metropolitană Bacău. Acest incubator a beneficiat de fonduri de la AIPIMM prin Programul național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri.

2.6. Concluzii, probleme și tendințe

- PIB-ul județean a înregistrat o relativă stagnare în ultimul deceniu, mărind ecartul de dezvoltare față de alte județe din țară, în primul ca urmare a sistării activității unor agenți economici importanți, precum RAFO, CAROM, SOFERT etc. PIB-ul/locuitor în termeni comparabili ai puterii de cumpărare ajunge la doar 35% din media UE-28, context în care județul este una dintre cele mai sărace zone din Uniunea Europeană.
- Antreprenoriatul este slab dezvoltat în județul Bacău, numărul de firme active/1000 de locuitori (18,5) fiind inferior mediei naționale și la mai puțin de jumătate față de media UE-27. De asemenea, există disparități importante între mediul urban, care concentrează 2/3 dintre companii, și cel rural, precum și între municipiul Bacău, care generează 68% din cifra de afaceri totală a județului și celelalte orașe.
- Criza economică și financiară instalată în anul 2008 a afectat mediul de afaceri local, numărul de firme intrate în insolvență, radiate, suspendate sau dizolvate atingând valori maxime istorice pentru perioada post-decembristă, în timp ce natalitatea întreprinderilor a scăzut și se menține sub valoarea din perioada de boom ante-criză. Prin urmare, numărul de agenți economici activi a scăzut în majoritatea domeniilor, singurele excepții notabile fiind agricultura și turismul, care au beneficiat de finanțări nerambursabile și subvenții generoase de la bugetul de stat și din fonduri europene.
- Sectorul IMM reunește aproape peste 99% din totalul agenților economici, însă realizează doar 66% din cifra de afaceri. Cu toate acestea, județul Bacău are o structură mai echilibrată a mediului de afaceri în comparație cu alte județe dominate de un număr mic de companii mari cu capital străin. Antreprenorii din județ sunt exemple de succes la nivel național în domenii precum industria alimentară, comerțul etc.

- Județul Bacău ocupă o poziție relativ bună (locul 10/42) din perspectiva capitalului străin atras, însă mare parte din acesta e imobilizat în compania RAFO Onești, care nu mai este funcțională. Exceptând acest caz particular, volumul capitalului atras după 2009 este foarte redus (sub 100 mil. Euro) situație tipică județelor din partea de est a țării, dezavantajate de distanța mare față granița de vest. În plus, majoritatea investițiilor străine atrase de-a lungul timpului au fost direcționate către domenii cu valoare adăugată scăzută (textile, prelucrarea lemnului).
- Volumul schimburilor comerciale externe realizate de companiile din județ a crescut continuu începând cu anul 2010, dar nu depășesc valorile înregistrate înainte de criză. Totuși, structura exporturilor s-a modificat după închiderea companiilor din industria chimică și petrochimică, iar cea actuală indică o valoare adăugată redusă a acestora, peste jumătate fiind reprezentate de confecții textile, produse din lemn și încălțăminte. În schimb, județul importă cu precădere produse cu valoare adăugată mai ridicată (echipamente electrice, produse din metal, materiale de construcții etc.).
- Structura valorii adăugate brute generate la nivelul județului s-a modificat ușor în ultimii ani, consolidând poziția dominantă a sectorului serviciilor și confirmând declinul activității industriale. Remarcabilă este contribuția ridicată a sectorului construcțiilor, în condițiile în care în județ își au sediul cele mai cunoscute companii autohtone din domeniul infrastructurii de transport.
- La nivelul județului Bacău se practică încă pe scară largă, mai ales în mediul rural, agricultura de subzistență, pe mici parcele de teren, cu mijloace și tehnologii învechite, al cărei principal scop este asigurarea subzistenței. Astfel, deși acest sector generează doar 7% din valoarea adăugată, continuă să asigure ocupare a peste 27% din populație. În plus, datele recensământului din 2011 indică faptul că peste 42% dintre băcăuani (7% în mediul urban și 67% în cel rural) lucrează ca activitate principală sau secundară în agricultură.
- Rezultatele înregistrate de sectorul agricol vegetal din județ sunt în creștere, dar rămân modeste în context național, în termeni de suprafețe cultivate și producții obținute la toate culturile. Un aspect pozitiv este totuși scăderea suprafețelor în repaus, în principal ca urmare a subvențiilor acordate fermierilor pentru cultivarea acestora.
- Producția agricolă a județului este vulnerabilă la condițiile meteo și influențată negativ de perioadele tot mai frecvente de secetă, în condițiile în care mai puțin de 2.000 de hectare (sub 1% din total) beneficiază de irigații, infrastructura de profil de pe cele 20.000 ha amenajate pentru udări în județ fiind uzată fizic, moral și devalizată sistematic. O situație similară se înregistrează și în domeniul lucrărilor de combatere a eroziunii solurilor, un fenomen foarte frecvent întâlnit în județ.
- Peste 90% dintre efectivele de bovine, ovine și caprine sunt concentrate în gospodăriile populației, acestea scăzând cu peste 30% în ultimii ani, pe fondul reducerii și îmbătrânirii populației stabile. Județul se remarcă totuși prin efectivele numeroase de păsări, care îl plasează pe locul III la nivel național. De asemenea, apicultura este un domeniu cu o evoluție pozitivă la nivel județean.
- Județul Bacău este unul dintre cele 15 județe din România care nu are niciun produs tradițional atestat, în pofida potențialului ridicat de piață al acestora. De asemenea, suprafețele cultivate bio reprezintă mai puțin de 1% din totalul terenurilor agricole. Totuși,

pe circa 40% dintre terenurile din județ nu se aplică îngrășăminte chimice și insecticide, acestea având potențialul de a furniza în viitor produse ecologice.

- La nivelul județului există numeroase unități autorizate de colectare, depozitare, procesare și comercializare a produselor agro-alimentare, dintre care și unele care asigură integrarea întregului lanț de furnizare, însă acestea valorifică doar parțial input-urile agricole realizate anual.
- Parcul de mașini și utilaje agricole de la nivel județean s-a extins și modernizat semnificativ în ultimii ani, dar rămâne deficitar raportat la suprafețele existente, în condițiile practicării agriculturii cu mijloace rudimentare pe exploatațile individuale.
- La nivelul județului există două stațiuni de cercetare-dezvoltare în domeniul legumiculturii și creșterii ovinelor și caprinelor, cu colective experimentate de cercetare și rezultate remarcabile în ultimele trei decenii, dar care se confruntă cu o subfinanțare cronică de la bugetul de stat, supraviețuind din produsele și serviciile realizate.
- Județul Bacău se confruntă cu o fragmentare excesivă a exploatațiilor agricole, care au o mărime medie de circa 2 hectare, de 7 ori mai mică decât media UE. Pe de altă parte, aproape 2/3 dintre terenurile agricole sunt lucrate direct de către proprietari în exploatații de subsistență. Circa jumătate dintre aceștia au peste 55 de ani și doar 5% sub 25 de ani, ceea ce indică faptul că ocuparea în agricultura informală va scădea semnificativ în următorii 10-20 de ani.
- În județ există nu număr de doar 3 grupuri de producători și 4 cooperative agricole, asocierea fermierilor fiind încă deficitară în zonele rurale, ceea ce are un impact negativ asupra planificării, realizării, marketing-ului și comercializării produselor.
- Județul Bacău are o contribuție modestă la producția industrială a României (1%), mult mai redusă decât la începutul anilor 90, când era principalul pol industrial din zona Moldovei. Acesta este rezultatul dispariției sau restructurării celor mai mari agenți economici din județ, mai ales în domenii precum energia, industria chimică, petrochimică, a construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor etc. De asemenea, structura producției industriale s-a înrăutățit, în prezent predominând ramuri care valorifică extensiv resursele naturale (lemn) și umane (lohn) din zonă.
- Cele mai importante ramuri industriale din județ din perspectiva cifrei de afaceri, a volumului exporturilor și a numărului de salariați sunt industria alimentară, a prelucrării lemnului, aeronautică, textilă și a cauciucului și maselor plastice. Dintre acestea, ramurile industriei alimentare și aeronauticii se remarcă prin faptul că au capital majoritar autohton, în timp ce celelalte trei sunt dominate de companii cu capital străin.
- Alte ramuri industriale cu potențial ridicat de creștere în viitor sunt cea a materialelor de construcții, a componentelor auto și a construcțiilor metalice, în condițiile în care în zonă funcționează deja producători importanți de profil.
- Afacerile companiilor cu profil de construcții din județ au fost puternic afectate în ultimii ani de volumul redus al investițiilor publice, mai ales de tergiversarea lucrărilor de construcție a unor căi rapide de transport.

- Sectorul serviciilor contribuie cu peste 50% la generarea valorii adăugate brute județene și cu 40% la ocuparea forței de muncă, mai ales în mediul urban, dar continuă să rămână subdezvoltat prin comparație cu alte zone din țară (București, Cluj, Timiș, chiar Iași), mai ales în ceea ce privește sfera serviciilor cu valoare adăugată ridicată (IT&C, servicii financiare, activități științifice, tehnice și profesionale), care reduc fenomenul de "brain-drain" (migrație a tinerilor înalt-calificați către alte țări sau mari orașe din țară).
- Sub-sectorul comerțului s-a dezvoltat și restructurat la nivel județean, în principal o dată cu intrarea pe piață a rețelelor de hyper și super-market-uri cu capital străin, dar și a inaugurării mall-ului din Bacău, care a condus la eliminarea treptată din piață a micilor afaceri de familie. O evoluție pozitivă au avut-o și serviciile medicale, precum și serviciile externalizate de către persoane fizice și juridice, precum cele de pază, curățenie sau call-centerele dezvoltate de companii ce angajează vorbitori de limbi străine.
- Resursele de forță de muncă ale județului s-au redus cu peste 20% față de anul 2007, pe fondul migrației externe, interne, dar și a îmbătrânirii populației, numărul tinerilor fiind mai redus decât al celor ajunși la vârsta de pensionare. În plus, rata de activitate și de ocupare a forței de muncă este inferioară mediei regionale și naționale. Circa 150.000 de băcăuani apti de muncă nu sunt oficial ocupați din diferite motive. La acestea se adaugă și cel peste 50.000 de persoane ocupate "mascate" în agricultura informală, mai ales în mediul rural.
- Exodul forței de muncă din județul Bacău în străinătate și în alte zone din țară a avut ca efect limitarea fenomenului șomajului, în pofida scăderii numărului de locuri de muncă de la nivel local. După un vârf în anul 2009, generat de disponibilizările operate de companii la debutul crizei globale, acesta s-a redus și se menține la valori similare cu media regională și națională, fiind totuși mai accentuat în cazul persoanelor cu nivel redus de instruire, de sex masculin. Tinerii sub 25 de ani și persoanele de peste 50 de ani sunt cele mai expuse riscului de excludere de pe piața muncii.
- Numărul de salariați din județ a scăzut cu peste 20% față de 2007, pe fondul crizei, dar și al migrației, context în care mulți angajatori din județ reclamă deficitul de forță de muncă calificată din anumite domenii. Peste jumătate din locurile de muncă sunt concentrate în jurul municipiului Bacău, context în care 15% din forța de muncă practică zilnic sau săptămânal naveta, în special din mediul urban în cel rural.
- Salariile nete oferite la nivelul județului Bacău au crescut față de 2007, inclusiv în termeni reali, dar rămân cu circa 15% mai mici decât media națională, ecart care s-a majorat în timp (diferența față de salariile din București este de peste 40%), cauza principală fiind structura economiei județene, bazată pe ramuri cu valoare adăugată redusă și slab remunerate (industrie textilă, comerț, construcții etc.).
- Sectorul cercetării-dezvoltării-inovării este slab dezvoltat la nivel județean, ceea ce se concretizează în numărul redus al personalului din domeniu (circa 300 de persoane, dintre care doar jumătate cu normă întreagă). De asemenea, cheltuielile cu astfel de activități sunt infime (circa 1 mil. Euro/an), principala cauză fiind subfinanțarea cronică a unităților de profil de la bugetul de stat. Totuși județul dispune de colective experimentate de cercetători în domenii precum agricultura, aeronautica, ingineria, chimia etc.
- În acest context, județul înregistrează performanțe medii sau chiar modeste în context național în ceea ce privește numărul de brevete sau de articole științifice publicate, inclusiv la nivelul instituțiilor de învățământ superior.

- În județul Bacău nu a fost înființată nicio structură de tip cluster sau pol de competitivitate, dar opt astfel de inițiative au fost implementate la nivel regional, în domenii precum turismul, medicina, industria textilă, agro-food, IT&C etc.
- La nivel județean există numeroase asociații patronale, cele mai multe filiale ale celor de la nivel național, dintre care se remarcă Camera de Comerț și Industrie, cea mai mare și mai veche structura asociativă a mediului de afaceri, care pune la dispoziția întreprinzătorilor de județ o paletă foarte largă de servicii, inclusiv un centru de informare tehnologică.
- Infrastructura de sprijinire a afacerilor și inovării din județ este concentrată exclusiv în municipiul Bacău, unde au fost realizate cu finanțări europene un centru de afaceri și expoziții, inclusiv cu un incubator de afaceri, respectiv un parc industrial, care au raportat un succes deosebit în atragerea de investiții, furnizarea de servicii și organizarea de evenimente pentru mediul local de afaceri. În restul județului nu există astfel de entități, în pofida diferitelor inițiative vehiculate de-a lungul timpului.
- Dintr-o perspectivă teritorială, la nivelul județului Bacău există decalaje importante de dezvoltare economică, care s-au adâncit în ultimii ani și care se manifestă la mai multe niveluri:
 - a) Pe de o parte, există decalaje de dezvoltare urban-rural, în condițiile în care mediul urban generează circa 80% din cifra de afaceri totală, mai ales în domeniul industriei și serviciilor, iar populația din mediul rural lucrează încă în proporție de peste 60% în sectorul agriculturii de subsistență, cu mijloace rudimentare, pentru autoconsum.
 - b) În al doilea rând, există un ecart tot mai mare între nivelul de dezvoltare economică al municipiului Bacău și cel al orașelor mici și foarte mici. Municipiul reședință de județ a pierdut doar puțin peste 10% dintre locurile de muncă existente în 2008, iar celelalte orașe peste 30%. În cazul Bacăului, dezvoltarea sectorului serviciilor publice și private, accesibilitatea, efectul de aglomerare al populației și forței de muncă, infrastructura de business, existența unor universități au constituit avantaje importante în asigurarea unei stabilități economice. În schimb, orașele mici, care au moștenit un profil industrial foarte pronunțat și puțin diversificat din perioada comunistă (chimie și petrochimie – Onești, extracția petrolului – Moinești etc.) și-au continuat declinul socio-economic, accentuat și de relativa izolare a acestora față de coridoarele majore de transport, care le-a făcut puțin atractive pentru investiții.
 - c) În al treilea rând, există diferențe majore de dezvoltare și între comunele din județ. Cele aflate la o distanță mică de municipiul Bacău (și chiar și de Onești și Moinești), precum și cele amplasate de-a lungul coridoarelor de transport (DN 2, DN 15), s-au dezvoltat în ultimele două decenii, fie prin apariția fenomenului de suburbanizare (migrare a populației și a unor funcții urbane către acestea pe fondul disponibilității și prețurilor reduse ale terenurilor), fie prin practicarea navetismului către locurile de muncă concentrate în mediul urban. Acest fenomen este astăzi vizibil în comune precum Hemeiuș, Mărgineni, Letea Veche etc. Comunele aflate la distanțe mari de centrele urbane (mai ales de municipiul Bacău) și de principalele căi de comunicații și-au accentuat declinul, sub forma migrației externe, îmbătrânirii populației, cronicizării șomajului și ocupării informale în agricultură, veniturilor reduse la bugetele locale pentru realizarea de investiții publice etc.
- La o privire de ansamblu asupra teritoriului județului, se constată existența a cel puțin trei clustere de așezări din perspectiva dezvoltării economice: municipiul Bacău, zona sa periurbană și comunele de pe Valea Siretului sunt cele mai dezvoltate, urmate de zona

montană (sistemul de orașe de pe Valea Trotușului și comunele din imediata apropiere a acestora), respectiv partea de est a acestuia (zona Colinelor Tutovei), exclusiv rurală și relativ izolată, care este puternic subdezvoltată (cu o singură excepție notabilă, cea a comunei Podu Turcului, care este și centrul polarizator tradițional al acestui areal).

2.7. Analiza SWOT

PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Pondere ridicată în PIB județean a sectorului IMM cu capital autohton	66% din PIB este generat de sectorul IMM, peste media județeană, la nivel județean existând afaceri de succes dezvoltate de antreprenori locali care au devenit lideri de piață (ex. DEDEMAN, AGRICOLA INTERNAȚIONAL, ELECTRIC PLUS, CROCO etc.)
Rolul de centru logistic al municipiului Bacău pentru zona Moldovei	În județul Bacău își au sediul companii de distribuție a diferitelor produse cu acoperire regională și chiar națională (ex. DEDEMAN, SIMBA etc.)
Potențialul competitiv ridicat al companiilor din județ în domeniul industriei alimentare, mai ales al cărnii de pasăre	Industria alimentară reprezintă principala ramură industrială de la nivel județean, din perspectiva cifrei de afaceri, companiile locale fiind lideri pe piața produselor din carne și de morărit și panificație (ex. AGRICOLA INTERNAȚIONAL, PAMBAC, CROCO etc.). Județul Bacău ocupă locul III la nivel național la efectivele de păsări.
Dezvoltarea sectorului construcțiilor, mai ales în domeniul infrastructurii de transport	Sectorul construcțiilor are o pondere în VAB județean de 14,5%, respectiv de 12% în ocuparea forței de muncă, mult peste media regională și națională. În județ își au sediul unele dintre cele mai importante companii din domeniul infrastructurii de transport din România (de ex. PA&CO INTERNATIONAL, SPEDITION UMB, TEHNOSTRADE etc.)
Disponibilitatea resurselor naturale pentru generarea de valoare adăugată superioară	Circa 49% din suprafața județului este acoperită de terenuri agricole, iar 42% din păduri (locul VII la nivel național). De asemenea, în județ există resurse importante de petrol, gaze naturale și sare.
Existența colectivelor de cercetare cu experiență în domeniul legumiculturii și a creșterii ovinelor	Existența de peste 30 de ani a stațiunilor de cercetare-dezvoltare în domeniul legumiculturii, ovinelor și caprinelor, care au dezvoltat numeroase soiuri, respectiv rase adaptate la condițiile din zonă.
Dezvoltarea industriei aeronautice	Compania AEROSTAR Bacău este în prezent cea mai mare și mai dinamică companie din domeniul construcției și mentenanței avioanelor civile și militare din România, cea mai mare parte a producției fiind exportată.
Existența unei infrastructuri moderne de sprijinire a afacerilor în municipiul Bacău	Parcul Industrial HIT, Centrul de Afaceri și Expoziții și incubatorul de Afaceri Bacău, proiecte realizate cu finanțare PHARE, au avut succes în atragerea de investitori în zonă (IT&C, componente auto) și pun la dispoziția acestora o gamă largă de servicii de afaceri.
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Nivelul redus de dezvoltare economică al județului în context național și european	PIB-ul județean (PPS) a crescut după 2007 cu 24%, sub media regională și națională, atingând doar 35% din media UE-28. Din perspectiva PIB/locuitori județul ocupă locul 32/42 la nivel

	național.
Ponderea ridicată a sectorului agricol informal, de subzistență	Sectorul agricol generează 7% din VAB județeană și 27% din ocupare. Producțiile medii / hectar pentru principalele culturi, ca și mărimea medie a exploatațiilor agricole (1,9 ha) se situează sub media națională la major. 64% dintre terenurile agricole din județ sunt lucrate direct de micii proprietari, iar 49% dintre lucrătorii în agricultură au peste 55 de ani.
Valoarea adăugată redusă a producției industriale și a exporturilor județului	Principalele produse industriale ale județului, funcție de cifra de afaceri, sunt cele textile, alimentare și din lemn. Textilele au o pondere la export de 25% din total, iar produsele din lemn de 19%. Acestea valorifică extensiv resursele naturale și umane ale județului, generând puțină plus-valoare. Sectoarele industriale cu valoare adăugată ridicată (energie, chimie, petrochimie etc.) s-au restructurat puternic în ultimele două decenii, cu impact negativ asupra structurii economiei județene.
Lipsa produselor tradiționale atestate	Județul Bacău este unul dintre cele 15 județe din România în care nu au fost atestate produse alimentare tradiționale.
Dinamica redusă a investițiilor străine directe	Județul Bacău ocupă locul 20, respectiv 10 la nivel național după numărul de firme cu capital străin și valoarea capitalului investit în acestea. Cea mai mare parte din acesta este însă blocat într-o unitate care nu mai este operațională (RAFO). În perioada 2009-2015, fluxurile de capital străin au fost modeste (sub 100 mil. Euro).
Performanțele economice reduse ale sectorului turismului	În județ există circa 500 de unități cu profil hoteluri-restaurante, însă cifra de afaceri a acestora nu depășește 35 mil. Euro/an, iar numărul de locuri de muncă circa 2.500, în pofida resurselor turistice naturale și antropice însemnate
Insuficienta dezvoltare a sectorului serviciilor cu valoare adăugată ridicată	Sectoarele IT&C, al serviciilor financiare, activităților științifice, tehnice și profesionale, care înregistrează cel mai ridicat nivel de salarizare și cea mai mare valoare adăugată, au o pondere de sub 5% în PIB și în ocuparea forței de muncă
Slaba dezvoltare a antreprenoriatului, cu precădere în mediul rural	Numărul de firme active la 100.000 locuitori este de circa 18 în județul Bacău, sub media națională și la mai puțin de jumătate față de cea europeană. Pe de altă parte, circa ¾ dintre agenții economici și cifra de afaceri se realizează în mediul urban.
Rata redusă de activitate și de ocupare a forței de muncă	Rata de activitate a resurselor de muncă din județ este de 59%, iar cea de ocupare de 55%, procente inferioare mediei regionale și naționale, inclusiv ca urmare a amplitudinii fenomenului migrației externe (locul II la nivel național după Neamț). Numărul de salariați din economie a scăzut cu 20% față de anul 2008. 77% dintre șomerii din județ sunt neindemnizați.
Nivelul redus de salarizare	Salariul mediu net de la nivel județean este cu 15% mai mic față de media națională, ecart care s-a adâncit continuu după anul 2007
Lipsa clusterelor și a poliilor de competitivitate	Deși la nivel regional există mai multe inițiative de clustere deja implementate (turism, medicină, biotehnologii, industrie ușoară, agro-alimentară), niciunul dintre acestea nu are sediul în județul Bacău
Lipsa unui sistem de irigații modern, funcțional	La nivelul județului Bacău există peste 20.000 ha amenajate pentru irigații, însă doar 10% din suprafață este contractată, iar 5% este udată efectiv, în pofida perioadelor tot mai frecvente de

	secetă. Una dintre cauze o reprezintă uzura și devastarea sistemului de irigații, dar și lipsa resurselor financiare ale fermierilor
Volumul redus al cheltuielilor cu activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare	În județul Bacău, doar 0,04% din PIB este alocat sectorului CDI, de aproape 10 ori mai puțin ca media regională și națională. Unitățile de cercetare sunt confruntate cu un deficit cronic de finanțare, iar transferul tehnologic către mediul de afaceri este aproape inexistent, cu impact negativ asupra competitivității acestuia.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Disponibilitatea fondurilor europene și a programelor naționale pentru dezvoltarea mediului de afaceri și formare profesională continuă	România dispune de finanțări nerambursabile de circa 35 de miliarde de Euro în perioada de programare 2014-2020, dintre care o parte importantă sunt adresați direct sau indirect mediului de afaceri pentru investiții productive (de ex. POR pentru microîntreprinderi, PNDR pentru întreprinderi non-agricole și ferme din mediul rural), centre de transfer tehnologic (POR), formarea profesională continuă (POCU), CDI, comerț electronic, clustere (POC) etc.
Dezvoltarea globală a pieței de produse alimentare bio /ecologice	Piața de produse bio s-a dublat în ultimii 10 ani și a ajuns la circa 70 de miliarde de dolari
Creșterea subvențiilor pentru producătorii agricoli	România acordă cele mai mari subvenții din UE pentru creșterea animalelor (circa 2 md Euro/an), acestea crescând în ultimii ani și pentru cultura plantelor.
Creșterea numărului de turiști care vizitează România	Numărul turiștilor străini care au vizitat România a crescut cu 12% în primul semestru din 2016 și cu 17% în 2015.
Existența unor clustere deja funcționale la nivelul regiunii Nord-Est	La nivelul regiunii Nord-Est au fost înființate 8 clustere în domenii precum industria textilă, agro-food, medicină, IT&C, biotehnologii, turism
Construcția unei autostrăzi care să facă legătura dintre Moldova și granița de vest	Master Plan-ul General de Transport al României prevede construcția, până în anul 2026, a două autostrăzi care vor lega Moldova de Transilvania (Bacău-Brașov și Târgu Mureș-Ungheni)
Acordarea de facilități fiscale de la bugetul de stat pentru realizarea de investiții productive	Statul român alocă anual de circa 100 mil. Euro pentru stimularea investițiilor mari prin HG 807/2014
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Accentuarea migrației forței de muncă calificată	Circa 2,9 milioane de români sunt plecați la lucru în străinătate, conform estimărilor Băncii Mondiale, dintre care 50% din zona Moldovei. Județul Bacău se află pe locul II la nivel național funcție de rata emigrație, ceea ce a condus la un deficit de forță de muncă calificată în anumite domenii
Acutizarea fenomenului schimbărilor climatice	Temperaturile medii anuale vor crește cu până la 4 grade la orizontului anului 2050, iar precipitațiile extreme se vor accentua. Județul Bacău se confruntă deja anual cu fenomenul secetei care afectează producția agricolă, forestieră etc.
Defrișarea ilegală a fondului forestier	Conform hărții de risc elaborate de Ministerul Mediului și WWFN județul Bacău se află în top 5 zone din România cu risc de defrișare ilegală a fondului forestier, ceea ce are atât un impact de mediu negativ, cât și unul economic.
Migrarea investitorilor străini	Salariul mediu net din România crește cu 10-15% anual, iar cel

către alte țări	minim a fost majorat anual, ceea ce conduce la reducerea competitivității prin costuri a țării noastre pentru investiții în domenii bazate pe forță de muncă ieftină (textile, încălțăminte, componente auto etc.)
Concurența produselor de import, mai ales în domeniul agro-food	România importă produse alimentare de circa 6 md. Euro/an, mai ales carne de porc, produse de patiserie și brutărie, dulciuri, lapte și brânzeturi, cartofi, fructe etc., principalul avantaj al acestora fiind costurile reduse, sprijinite de subvenții generoase, dar și de calitatea îndoielnică.